...ОРНОУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана

...БУРЯАД УНЭН

№ 142 (11740)
1968 оной июниин 19, среда

сэн 2 мунгэн

...Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...ОВЕТ-МОНГОЛ ХАНИ БАРИСААН ЭБДЭРШЭГҮЙ

...й июниин 16-да Советскэ Союзай болон Монгол ...бликын хоорондохи хилэ дээрэ, Хяагта хото ша...хоёр гүрэнүүдэй—СССР-эй болон МНР-эй эб най...алха комитедүүдэй делегацинууд уулзаа. Совет ...найрамдал хамгаалха советскэ комитедэй гэ... республикын Верховно Соведэй Президиумэй ...нүхэр А. У. Хахалов, Монголой делегацие — ...ануудай академиин президент, академик нүхэр ...гойлно. Тус делегацинуудай зэргэдэ хоёророной ...тын түлөөлэгшэд—наука болон соёл культурын ...шад, хүдэлмэришэд болон таряашад, гүрэнэй бо... эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд оролсоно.

...дтэ Монголһоо ерээшэд Хяагтын болон Сэлэн...аар ябажа үзөө, совет Буряад ороной ниислэл— ...урасхаалта газарнуудтай танилсаа.

...оперо, баледэй театрта СССР-эй болон МНР-эй ...и барисаанда зорюулагдаһан баярай ехэ суглаан ...йрамдал хамгаалха комитедүүдэй делегацинуудай ...й коммюникедэ гар табигдаба. Мүнөөдэр монгол ...э город мордобо.

...л хамгаалха комитедүүдэй делегацинуудай уул... хоёр оронуудай һайн һайхан ёһо заншал болон... Монголой Арадай Республикын газар дээрэ иимэ ...ржэ, Советскэ комитедэй түлөөлэгшэд аха дүү ...й ажабайдалтай, экономико болон культураяа ...иализмын материально-техническэ үндэһэ һуури ...аар арад түмэнэй туйлаһан амжалтатай танил...

...бэдээ ябалсаха, уулзаха, хөөрэлдэхэ гээшэ ...и барисаа болон бүхы дэлхэй дээрэ эб найрам... хэрэгтэ угаа ехэ туһа нүлөө үзүүлнэ.

... монгол арадуудай, тэрэ тоодо аха дүү буряа...онголнуудай хани нүхэсэл үни хэтын үндэһэтэй ...анха түрүүн агуу ехэ Ленин болон монгол арадай ...и Сухэ-Баатар гэгшэд тогтооһон. Пролетар...оналисмын марксистско-ленинскэ ёһо гурим дээ... энэ хани нүхэсэлнай жэлһээ жэлдэ улам бэ... болон МНР-тэ социализм болон коммунизм бай... туһада манай хоёр оронуудай экономическа бо...лон культурна харилсаан хэлбэришэгүйгөөр үргэдэнэ, бүхы социалис лагерь бэхижүүлхэ хэрэгтэ алба хэнэ.

Үйлэдбэриингөө хүсэнүүдые хүгжөөхэ талаар аха дүү монгол арадай амжалтанууд бүгэдэндэ мэдээжэ. Өөрынгөө арадай хубисхалта намын хүтэлбэри доро, аха дүүнэрэй нүхэсэлдэ, Советскэ Союзай үргэн туһаламжада түшэглэн, Монголой ажалшад арадай засагай жэлнүүдтэ үндэһэн социально-экономическа хэмжээнүүдые бэелүүлһэн, тиигэжэ капиталис шатые алад гаран, феодализмһаа социализмда шэлжэн орохо ябадал хангаһан.

МНР халаа анха нүүдэл мал ажалтай гээгдэнги орон байһан аад лэ, түүхын тон богонихон хугасаа дотор аграрно-индустриальна, һалбаранги культуратай социалис гүрэн боложо шадаа. Монголой ажалшад мүнөө үедэ орон дотороо социализмын материально-техническэ үндэһэ һуурии байгуулан бэхижүүлхэ зорилгоёо амжалтатайгаар шиидхэнэ.

Олон һалбаритай өөрын промышленность байгуулга, национальна хүдэлмэришэн ангиин мэргэжэлтэдые байгуулга арадай Монголой ехэхэн туйлалтануудай нэгэниинь болоно. Монгол орондо мүнөө үедэ промышленна угаа олон янзын продукци—шулуу нүүрһэн болон нефть, электрын элшэ хүсэн болон барилгын материал, хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиин зүйлнүүд гаргагдана. Тэндэ социалис промышленность оронойнгоо арадай ажахын хахадынь шахуу продукци үйлэдбэрилнэ. Тэрэшэлэн ороной хүдөө ажахыда үндэһэн социалис хубилалтанууд болоо. Анха нүүдэл, жэжэ мал ажахын орондо гүрэнэй томо, кооперативна ажахынууд—госхозууд болон арадай нэгэдэлнүүд байгуулагданхай. Эдэнь үндэр бүтээсэтэ техникээр хангагданхай. Мүнөө үедэ МНР-эй хүдөө ажалшад мал ажал эрхилхэһээ гадна, шэнэ һалбари—таряан ажал хүгжөөжэ байнхай. Поли болон плантацинууд дээрэ ороой һото ургамалнуудай болон овощой культурануудай үндэр ургаса хуряагдана. Мүн социалис экономикын үндэһэ һуури дээрэ монгол арадай ажана тэниглэн байдал хэлбэришэгүйгөөр һайжарна, культурна хэмжээниинь улам бүри дээшэлнэ. Үзэг бэшэг мэдэхэ, арадай гэгээрэл болон элүүрые хамгаалга эмхидхэхэ талаар Монгол орон мүнөө үедэ Азиин олонхи гүрэнүүдые ахижа гаранхай. МНР-тэ мүн арадай интеллигенци, өөһэдын эрдэмтэд, өөһэдын эрдэмэй эмхи зургаанууд, үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта өөһэдын мэргэжэлтэд бии болонхой.

Экономико болон соёл культураяа хүгжөөхэ талаар Монгол Арадай Республикын туйлаһан яларма амжалтанууд тэрээнэй уласхоорондын нэрэ хүндые үргэжэ үгөө. Тэрэ хадаа дэлхэйн олон гүрэнүүдтэй улам үргэн, улам бата бэхи холбоо барисаатай боложо байнхай. Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин трибуна, уласхоорондын элдэб янзын зүблөөн, уулзалганууд дээрэ мүнөөдэр монгол арадай һанамжаяа хэлэхэнь соностоно. Монголой Арадай Республика эб найрамдалай түлөө, империализмын ээрхэг түримхэй политикада эсэргүү тэмсэлдэ хубитаяа нилээд оруулна.

Совет-монгол хани барисаае, манай оронуудай үргэн ашатуһа ехэтэй харилсаае монгол арадай үндэр ехээр сэгнэжэ байһые бидэ совет хүнүүд илангаяа ехээр омогорхон мэдэрнэбди.

Советскэ Союзай болон Монголой арадуудай хани барисаанай хэды зэргэ бата бэхи байһаниинь, бидэнэй хоорондын харилсаанай хэды зэргэ үргэн, олон янза байһаниинь совет Буряад орон болон аха дүү Монголой ажалшадай хоорондохи холбооной, нэн түрүүн хилэ шадархи аймагуудай холбооной ульгэр жэшээ дээрэ элихэнээр харагдана. Промышленность, хүдөө ажахы болон культурна байгуулалтынгаа түрүү дүй дүршэлые халан абалсахын тула бэе бэедээ айлшалалсадаг болоһон ушар манай эндэ һайн һайхан ёһо заншал болонхой.

Буряад ороной ажалшад, жэшээнь, шэнэ газар элдүүрилхэ, хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха, барилгашадые бэлэдхэхэ талаар хүршэнэртөө ехэхэн туһа хүргэһэн, хүргэжэшье байна. Эдэ үдэрнүүдтэ Буряадай хатар дуунай ансамбль Монголой Арадай Республикын газар нютагуудаар хани халуунаар хүлеэгдэн, аяншалжа байнхай.

Бүхы совет арадтаяа нэгэн хамта манай Буряад ороной ажалшад аха дүү монгол арадайнгаа амжалтануудаар үнэн зүрхэнһөө омогорхон баясана, социализм байгуулха хэрэгтэнь хүршэнэртөө һайн һайхан юрөөлөө мэдүүлнэ.

Ц. ДОНДУКОВ,
Совет-монгол хани нүхэсэлэй бүлгэмэй Буряадтахи отделениин харюусалгата секретарь.

...ОНГОЛ ...ЛШАД ...ЭНГЭДЭ

...Монгол оронһоо ерэ... айлшаднай июниин ... Сэлэнгын аймагай ...рэмжэтэ колхоздо, ...совхоздо хүрэжэ, ... танилсаһан, ажал...дтэйнь хөөрэлдэһэн ...үлээрнь декабрист ... хүшөөгэй дэргэдэ ...й Буряад орондо эр... дүлэ бадаруулһан, ...элшэ хүбүүдэй мүн...лые хүндэлбэ.

...гол арадуудай хоо...ани барисаанда зо... митинг Новосе... болоо.

...рэ Буряадай хүдөө ...нститудай ректор, В. Р. Филиппов, ...авиационно заводой Г. Г. Абдарашидов, ... һургуулинуудай ...шэ Н. М. Гурушки... совхозой дирек... Дыбенов, Эхэ-герой ...уева гэгшэд үгэ хэ...Р-эй Ехэ Хуралай ...игмидэй трибунада ...митингдэ хабаа...рэмэ шангаар альга...

...БСАНДОРЖИЕВ, КПСС-эй Сэлэнгын ...йкомой секретарь.

Эб найрамдал, хани барисаагаа улам бэхижүүлхын тула совет-монголой хилэ шадар уулзалганууд үнгэргэгдэжэ байна. Монголһоо ерэһэн айлшад Хяагтын, Сэлэнгын аймагуудаар аяншалаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Хяагтын совхозой ахалагша хонишон Бадмасу Тодорхоева, Монголой Арадай Республикын шахтер Хамсүрэн Дамдин, Монголой Социалис Ажалай Герой Чойнжур Лубсан гэгшэд хөөрэлдэжэ байна. А. ИСТОМИНАЙ фото.

ҺУУЛЭЙ ЗОНИН

МЕДАЛЯАР ШАГНАГДАБА

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монгол харагшадые буряад артистнүүдай ехээр һонирхуулһые тэмдэглэн, Буряадай Гүрэнэй «Байкал» гэжэ дуу, хатарай ансамблие «Хани барисаан» гэжэ медаляар МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиум шагнаа гээд МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ.

„БАЙКАЛ" АНСАМБЛИИН ТҮГЭСХЭЛЭЙ КОНЦЕРТ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). МНР-тэ гурбадахи неделеэ гастроль хэжэ байһан Буряадай Гүрэнэй «Байкал» гэжэ дуу, хатарай ансамблиин түгэсхэлэй концерт гүрэнэй Д. Нацагдоржын нэрэмжэтэ драматическа театр соо июниин 17-до болоо.

Гастролиин үедэ буряад артистнууд улаан-баатарайхидые ехээр һонирхуулаа, хэдэн аймагай театрнуудай сценэнүүд дээрэ концертнүүдые табяа. «Байкал» ансамблиин концертнүүд Улаан-Баатарай телевиденеэр дамжуулагдадаг байгаа. Ансамблиин ехэ программые хүн зон баяртайгаар угтаһан байна.

Монголдо байха үедөө, буряад артистнууд үзэсхэлэн һайхан газарнуудаарнь ябаа, культурын болон искусствын ажал ябуулагшадтай уулзаа.

МНР-эй культурын министр С. Сосорбарам июниин 17-ной үглөөгүүр уулзалга хэжэ, буряад артистнуудые хүндэлөө.

Шалгалта юу харуулааб?

ХОЁР ОНДООГООР ХАНДАХАДА...

Үбэлэй шуурга бордоһон, хабарай хагсуу хүйтэн үни үнгэрэнхэй. Хэдэ мянган адууһа мал хүхэ ногоон дээрэ атарлан бэлшэнхэй. Хонишодой үни саһаа хойшо хүлеэдэг «сагаан алтанай» хаһа — хонидой нооһо хайшалха айхабтар харюусалгатай хүдэлмэриин үе үглөө мүнөө эхилхэ болонхой.

Эгээл энэ үедэ Бэшүүрэй аймагаар ябажа эндэхи колхоз, совхозууд ямар бэлэдхэлтэйгээр хонидоо хайшалжа эхилхээ байнаб гэжэ шалгажа үзэбэбди. Ара-Хэрээтэдэ «Дружба» колхозой бүхы хонидоо хайшалдаг томодхогдоһон пунктын заһагдажа, сэбэрлэгдэжэ байһые харахада артелиинхид «сагаан алтаяа» саг соонь, эрхим шанартайгаар абахые хүсэнэ гэжэ ойлгохоор. Ехэ сэбэрээр арилгагдаһан сарай соо хонидые үсөөнөөр хааха хаамагуудые хоёр дархан сүлөөгүй хэнэ. 2-3 хониной баглаад байха иимэ хаалтанууд хайшашан бүхэнэй хажууда байха юм. Улаан-Үдын аймаг ошожо, нооһо хайшалдаг томодхогдоһон пунктнуудай түхеэрэлгэтэй танилсажа ерэһэн колхозой ахалагша инженер-механик нүхэр Сафонов, инженер нүхэр Тарбаев гэгшэд эндэхи бүхы ажал ударидана.

— Мүнөө жэл тус пунктда 50 хайша хүдэлгэгдэхөөр хараалагдана. Борооһоо айжа байхагүйн тула 2 сарай баригданхай. Нооһоёо хөөрөөгүй хонидтоо тусхай түхеэрэлтээр уһа хаюулжа норгоод, һүүлээрнь халуудуулхабди,—гэжэ тэдэнэр хөөрэнэ.

Нооһоной шанар сэгнэхэдээ промышленностиин эрилтээ дээшэлүүлһэн дээрэһээ нооһо илгаха, шанарынь шалгаха хэрэгтэ мүн лэ ехэхэн анхарал хандуулагдана. Үнгэ зүһөөрөө, бүхэ бэхеэрээ илгагдаһан элдэб классай нооһо суглуулжа байха 42 таһаг эндэ бии. Дүршэл ехэтэй хайшашад нооһо илгагшадаар ажаллахаар томилогдонхой. Тэдэнэй дунда оренбургын аргаар үдэрэй 60—70 хони хайшалдаг Дашима Будариева, Балдама Аюшеева гэгшэд бии. Шэнэ гуримай ёһоор классаарнь нооһо илгажа шадаха болоһон Агафья Лизунова, Самба Санжанов, хүдөө ажахын институдай практикант Жамсо Санжиев гурбан колхозой бүхы хонидой нооһо илгахаар хараалагданхай.

— Июниин хорёодоор хонидоо хайшалжа эхилхэбди. Нэн түрүүн гүрэндэ тушааха хонидоо хиргажа, һайн бэлшээридэ гаргахабди, —гэжэ колхозой ахалагша зоотехник Анна Ивановна Маковеева хөөрэнэ. Калининай нэрэмжэтэ колхозой хайшалагшадай гараар арба нэгэ мянган хонид гараха юм. Артелиин хонишод мүнөө жэл гүрэндөө 310 центнер һайн шанартай нооһо тушааха түсэбтэй.

Уданшьегүй нооһо хайшалха пунктдань ошобобди. «Сагаан алта» хуряалгада түхеэрэлгэ түлэг дундаа ябуулагдана. Нооһо хайшалха сарай уужам, һаруул. Хайшалагшадай ажаллаха байрань зохид. Бороо хурын оробол, бүхы отарашье хаахада багтахаар. Мүнөө үедэ электригүүд, хайша заһагшад эндэ хүдэлжэ захалаа. Ехэ зохидоор хэһэн столнууд пунктын дундуур ото зурылдана. Эдээн дээгүүр 50 хайша тодхогдохо. Мүнөө үедэ эндэ ажаллагшад нооһо ябталха прессүүдые заһабарилна.

Жэл бүри хайша хурсададаг Ананий Ткачев мүнөө тэрэл ажалаа хэнэ.

Энэ һарын 20-до нооһо хайшалалгын эхилхэшье һаань, пунктда отара бүхэнэй ерэхэ болзор хонишон бүхэндэ мэдээжэ болонхой.

— Эндэ хамтын эдеэн бэлдэгдэжэ, хайшалагшад үдэртөө хоёр эдеэлхэ аргатай байха. Хонидоо үглөөшье хайшалхаар бэлэн болоо гээшэбди,—гэжэ пунктын агрегадай начальник Владимир Куприянов мэдүүлбэ.

Гэхэтэй хамта энэ тон харюусалгатай хүдэлмэридэ эртээнһээ ёһоор бэлдэнгүй, хайшалагшалай ажалые һайнаар эмхидхэнгүй, хонидой нооһо хайшалгые унжагайруулжа, үнэтэй зөөреэ гээлтэдэ оруулхаяа байһан ажахынууд аймаг дотор үшөөл бии.

— Бүхы нооһоёо шэнэ гуримай ёһоор илгахаар бэлэн гүт,—гэжэ мүнөө жэл 6450 хони хайшалхаяа байһан «Победа» колхозой ахалагша зоотехник А. Ф. Смолинһоо асуубабди.

— Манай хонидой нооһон бүгэдэ сагаан, нариниинь 64-дэхи шанартай. Олон таһагуудые хэһэнэйшье хэрэггүй, — гэжэ харюусаба.

Теэд тус колхоз нёдондо 721 килограмм шэрүүн, 333 килограмм нарибтар нооһо тушааһан гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энээгээр хаража үзэхэдэ, дүшөөд таһаг заатагүй хэрэгтэй болоно.

Охин-Булагай совхозойхид хэзээ, хаана хонидоо хайшалжа эхилхээ мэдэнэгүй. Омбон гэжэ газарта байһан пункт тэндэ шэнэ фермын баригдахада задарһан юм. Манай тиишэ ошоходо совхозой ахалагша зоотехник нүхэр Кислов пункт түхеэрхэ байра һая бэдэржэ байгаа.

— Нооһо хайшалгын эхилтэр пунктээ барижа үрдихэ зон гүбди?—гэжэ тэрэ маргана.

Удаань Бэшүүрэй совхоздо хүрэгдэбэ. Июниин 20 болотор бүхы пунктнуудаа бэлэн болгожо үрдихэбди,—гэжэ Бэшүүрэй совхозой ахалагша зоотехник П. М. Алдаев амгалан һуужа байба. Тиихэдэнь совхозой нэгэдэхи отделениин пункт ошожо харабабди. Эндэ мүнөө жэл хэншье гараа хүргөөгүй. Байрань шорой шохойдо дарагдашанхай. Дүршэлтэй бэрхэ хайшалагшадые, нооһо илгаха, шанарынь шалгаха хүнүүдые олоор һургаха, бэлдэхэ тушаа анхарал энэ жэл табигдаагүй байшоо. Тиимэһээ энэ ажахыда гол түлэб нарай үхибүүдтэй эхэнэрнүүд, үбгэд, хүгшэд, үхибүүд нооһо хайшалхаар хараалагдана.

Нёдондошье «сагаан алта» хуряалгаяа эдэ гурбан ажахы эмхигүйгөөр эхилһэн байна. Урда жэлнүүдтэ гаргаһан алдуу дээрэһээ бодомжолжо, хонидойнгоо нооһо саг соонь хайшалжа абахые эрмэлзэхэ ёһотой байгаа гэжэ һанагдахаар.

Байгша ондо нооһо тушаан абаха шэнэ гуримай ёһоор 1 килограмм нооһондо ондоо зүһэтэй 5 үһэн дайралдабал, тэрэ нооһон 12 процент доогуур сэгнэгдэхэ гэжэ мэдэжэ байһан Бэшүүрэй ажахынуудай зарим зоотехнигүүдэй иимэ бирагүй бэлэдхэлтэй, һанаа амар һуужа байһаниинь гайхалтай.

Хэрбээ нёдондо аймагай ажахынуудай гүрэндэ тушааһан нооһоной центнерынь дунда зэргээр 433 түхэригтэ болоходо, «Победа» колхозой нооһон 430 түхэриг хүрөө. Тэрээнһээ гадна тус ажахы нооһоёо мууса илгаһанһаа болошо, гүрэндэ ехэ яла түлөө.

Хоёр-гурбан үдэрһөө хониной нооһо хайшалалгын жэгдэрэн захалхаяа байхада эдэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд яахадаа һанаа амар һууна б, юундэ шухала хүдэлмэридөө түгэс бэлдэхые хүсэнэгүйб гэһэн асуудал гарана.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ,
«Бичурский хлебороб» газетын корр.
В. ХАМАГАНОВ,
«Знание» бүлгэмэй лектор.
Н. ДАМБАЕВ, манай корр.

...АНДНО-ШТАБНОЙ ХАМТЫН ҺУРАЛСАЛАЙ УРДА ТЭЭ

...ИЮНЬДЭ БОЛОХОЁО БАЙҺАН КОМАНДНО-ШТАБНОЙ ҺУРАЛСАЛ ТУШАА «РУДЕ ПРАВО» ГАЗЕТЫН МОСКВАДАХИ КОРРЕСПОНДЕНТЫН АСУУДАЛНУУДТА ВАРШАВСКА ДОГОВОРТО ХАБААДАГША ГҮРЭНҮҮДЭЙ НЭГЭДЭМЭЛ ЗЭБСЭГТЭ ХҮСЭНҮҮДЭЙ ГЛАВНОКОМАНДАЛАГША СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ МАРШАЛ И. И. ЯКУБОВСКИИН ҮГЭҺЭН ХАРЮУ

... Польшын ба Чехословакиин га...анай хүтэлбэреэр энэ оной июнь...мандно-штабной хамтын һуралса...ь ямар байхаб?

... гэжэ мэдээжэ һуралсалһаа ямар ...

...Варшавска договорто хабаадагша ... нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ...бэй ёһоор мүнөөнэй ябуулгануу... сэрэгүүдэй хоорондохи харилсаа ...улха ба тэдэниие хүтэлбэрилхэ, ...дэй болон штабуудай зэһэнги бэ... саашадань дээшэлүүлхэ асуудал...дхэхэ зорилгоор дурсагдаһан ... союзна арминуудай бүхы түрэ...дэй командирнуудай, штабуудай ...йгаар үнгэргэгдэхэ байһан тухай ...ветскэ Союзай, ЧССР-эй, Варшав...рто хабаададаг бусад оронуудай ...йн 25-да толилогдоо һэн. Һурал...шанарайнгаа талаар командирнууд ...буудай оперативна бэлэдхэлэй ... шата, поли дээрэ тэдэнэй дадал ...ули болоно.

... сентябрьда үнгэргэгдэһэн «Влта...рэтэй мэдээжэ һуралсалнуудһаа ...абной һуралсалнууд горитойхон ...ха. Ушарынь хадаа «Влтава» гэ...нууд командно-штабной һуралсал ..., тэрэ хадаа дүрбэн союзна арминуудай — Чехословакиин, Венгриин, Совет болон Германиин Демократическа Республикын сэрэгүүдэй олоороо хабаадалсаһан ехэ һуралсал байһан юм. Мүнөөнэй һуралсалда томо сэрэгүүдэй нэрэ зүүхын ба хангалгын зорилгоороо хэрэгтэй болохо сэрэгүүд хабаадаха юм.

Асуудал. Болохоёо байгаа һуралсалнуудые ямар удха шанартай гэжэ тоолонобта? Хэрбээ империалис гүрэнүүдэй сэрэгэй тулалдаа һүжэрөөгөө һаань, ямаршье сохилтые хамтаараа сухарюулха ёһотой манай арминуудай дайшалхы бэлэдхэлые хэр зэргээр дээшэлүүлхэб?

Харюу. Хамагай түрүүндэ, июньдэхи һуралсалнууд — Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүдэй нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дайшалхы зэһэнги байлгые саашадань дээшэлүүлхэ, ээрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүүгээр хамтын ябуулгануудые бүри тааруу болгохо зорилготойгоор түсэбэй ёһоор абтаха хамтын хэмжээ ябуулга болоно.

Сэрэгүүдэй, командно-штабной ба тусхай һуралсалнуудые Варшавска договорто хабаадагша оронуудай газар дээрэ хамтаараа үнгэргэлгэ сэрэгүүдэй дайшалхы ба оперативна бэлэдхэлые дээшэлүүлгэдэ, аха дүү арминуудай дайшалхы хани холбоое бэхижүүлгэдэ туһалдаг гэжэ олон жэлэй дүй дүршэл харуулна. Тэдэнэй үедэ социалис хани нэгэдэлэй элдэб оронуудай сэрэгшэд бэе бэеэ улам һайнаар мэдэжэ абадаг, мүнөөнэй дайшалхы оршон байдалай бэрхэшээлнүүдые хамтаараа дабаха хэрэгтэ дададаг, тэдэнэр бэе бэедээ улам бүри ехээр этигэл түрэдэг байна.

Асуудал. Болохоёо байгаа һуралсалнуудта ямар оронууд хабаадахаб?

Харюу. Эмхидхэгдэхээ байһан командно-штабной һуралсалнуудта Чехословакиин Социалис Республикын, Венгриин Арадай Республикын, Польшын Арадай Республикын, Германиин Демократическа Республикын, Советскэ Союзай арминуудай командирнууд, штабууд, хэлхеэ холбооной ба хангалгын хүсэнүүд, хэрэгсэлнүүд хабаадуулагдахаар түсэблэгдэнэ. Һуралсалнууд Польшын, Чехословакиин, ГДР-эй ба СССР-эй газарнууд дээрэ үнгэргэгдэхэ.

* * *

Болохоёо байгаа һуралсалнууд Европодохи, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдал, аюулгүй байдал аршалан хамгаалхын түлөө тэмсэлдэнь социализмын оронуудай найдамтай халхабшань байһан, саашадаашье байха Варшавска договорто хабаадагша оронуудай нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдые, бүхы сэрэгэй организацие саашадань бэхижүүлхэ, нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ туһалха гэжэ хүсэдөөр этигэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэбди.

...ЕСПУБЛИКАҺАА ХҮНДЭТЭ АЙЛШАН МОСКВА ЕРЭБЭ

... Верховно Соведэй ..., СССР-эй Министр...едэй уряалаар Чад ... президент, Министр...дэй Түрүүлэгшэ Фран...бай албанай хэрэгээр ...о Москва ерэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный, бусад тусхай тушаалта хүнүүд хүндэтэ айлшаниие Внуковска аэродром дээрэ угтаа.

(ТАСС).

СССР-эй НАУКАНУУДАЙ АКАДЕМИИН ХАМТЫН СУГЛААН

МОСКВА. (ТАСС-ай корр.). Карл Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдажа, июниин 17-до нээгдэһэн СССР-эй Наукануудай академиин хамтын суглаанда ороной томо эрдэмтэд, мүнөөнэй наукын бүхы һалбаринуудай түлөөлэгшэд хабаадаа.

СССР-эй Наукануудай академиин президент М. В. Келдыш суглаае нээхэдээ, тобшо үгэ хэлээ. Марксистско-ленинскэ философи ба социалис культурын, мүнөөнэй естествознаниин хүгжэлтын асуудалнууд заседаниин гол темэ болоно.

Кубаньда ургаса хуряалга эхилбэ. Севернэ, Абинска, Анапска, Динскэ, Тимашевскэ районуудай ажахынуудта түрүүшын хэдэн зуугаад гектар таряан хуряагдаа. Тимашевскэ районой «Россия» колхоз бултанһаа урид ургасаяа хуряажа эхилээ. Энэ ажахынхид һүүлэй 9 жэл соо гектар бүриһөө дунда зэргээр 36,6 центнер ешмээн хуряана. Зураг дээрэ: колхозой 3-дахи отделенидэ ешмээнэй һайн ургаса гараа. Отделениие эрхилэгшэ (зүүн гарһаа) В. Ф. Житлов, колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой Н. К. Еременко ба комбайнер В. И. Шелковой. ТАСС-ай фотохронико.

КПСС-эй Бэшүүрэй райкомhоо мэдээсэнэ:

ПАРТИИН ЗЭРГЭДЭ — ТҮРҮҮШҮҮЛ

Өөhэдынгөө зэргэдэ шэнэ хүнүүдые абажа, хүсэеэ бэхижүүлхэ талаар аймагай партийна эхин организацинууд hүүлэй үедэ горитой эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулна. Тэрэнэйл ашаар энэ жэлэй гараhанhаа хойшо ажалша бэрхэ, эдэбхи үүсхэлтэй, ниитын хүдэлмэридэ шуналтайгаар хабаададаг гушаад шахуу хүн Коммунис партиин гэшүүндэ кандидадаар абтаад байна. Тэдэнэй диилэнхи олониинь үйлэдбэриин шиидхэхы участогууд дээрэ сэхэ хүдэлдэг ажалша зон.

Гадна партийна организацинууд партиин гэшүүндэ кандидуудаар залуушуулые комсомолоор дамжуулан абаха хэрэгтэ анхаралаа онсо хандуулна. «Дружба» колхозой эрхим хонишон комсомолой гэшүүн Бимба Цыденов, мүн тэрэ колхозой комсорг Самбу Цыгылов, профессионально-техническэ хүдөөгэй 5-дахи училищиин комсорг, хүмүүжүүлэгшэ Анатолий Ананин болон бусад тэдэнэй тоодо ороно.

Нёдондо кандидадта ороhон «Победа» колхозой эрхим hаалишан Иван Дмитриевич Парагачевскиие партиин гэшүүндэ абаhан парткомой шиидхэбэри КПСС-эй райкомой бюрогоор баталагдаа.

УУЛЗАЛГА ЭМХИДХЭГДЭБЭ

Хүн зоной ажаhуудалай, гэгээрэл болбосоролой талаар үдэр бүриин эрилтэ хэрэглэмжые хангажа байдаг эмхи зургаанууд, предприятинууд аймаг дотор олон. Ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангаха комбинадай, аймгүйсэдкомой коммунальна ажахын таhагай, аймпотребсоюзай правлениин, киносетиин дирекциин, аймгүйсэдкомой культурын таhагай, аймагай больницын хүтэлбэрилхы тушаалтад КПСС-эй райкомдо уригдаба. Тэдэнэр эндэ сугларhан партийна эхин организацинуудай, парткомуудай секретарьнартай, райкомой аппарадай хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаба.

Уригдаhан нүхэд хүн зоной ажаhуудалай, культурна талаар эрилтые улам hайнаар хангадаг болохын тулада ямар хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлжэ, саашадаа юу бүтээхэеэ байhан тухайгаа хөөрэбэ. Партийна хүтэлбэрилэгшэд эдэ эмхи зургаануудай, предприятинуудай хүдэлмэри тушаа ажаглалтануудые хэhэн, hанамжа дурадхалнуудаа оруулhан байна. Үгэ хэлэгшэд хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангалгада ушарлаг дутагдалнууд тушаа онсо тоттобо.

Ехэ туhатай, нүхэр ёhоной уулзалга болоо гэжэ хоёр талаhаа ойлголсобо.

ПАРТОРГНУУДАЙ ҺУРАЛСАЛ

Аймагай партийна эхин организацинуудай, парткомуудай секретарьнарай ээлжээтэ нэгэ үдэрэй семинар Бэшүүр тосхондо боложо дүүрэбэ. Энэ hуралсалда 50 гаран хүн хабаадаа.

Партийна организацинуудай ябуулдаг эмхидхэлэй хүдэлмэриие саашадань hайжаруулха зорилгонууд тухай, ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлгэ партийна организацинуудай эрхилдэг соёл сурталай хүдэлмэриин гол зорилго, абтаhан шиидхэбэринүүдэй хойноhоо хиналта тогтоохо тухай асуудалнуудаар элидхэлнүүд семинар дээрэ хэгдэбэ.

Мүн тэрэшэлэн соёл культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэриие hайжаруулха тухай, социалис мүрысөө ба коммунис ажалай түлөө хүдэлөө улам дэлгэрүүлхэ тухай асуудалнуудаар хөөрэлдөөн болоо.

«Победа» колхозой парткомой секретарь нүхэр Сукнев, Хёлтын леспромхозой парторганизациин секретарь нүхэр Перевалов, Охин-Булагай совхозой парткомой секретарь нүхэр Иванов гэгшэд секретариин үүргэ ба харюусалга дээшэлүүлхэ, эдэбхи үүсхэлтэйгээр коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ, профсоюзай организацинуудые хүтэлбэрилхэ талаар ябуулдаг хүдэлмэриин дүршэл тухай нүхэдтөө хөөрэжэ үгэhэн байна.

Б. БАДАРМАЕВ,
КПСС-эй райкомой таhагые даагша.

hуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ манай районно партийна организацида эхин шатын 13 hургуули, марксизм-ленинизмын үндэhэн суртал шудалха 57 hургуули, теоретическэ 7 семинар эмхидхэгдэhэн байгаа. Хамтадаа 2 мянган хүн, тэрэ тоодо 1598 коммунист политическэ hуралсалда хабаадаа.

Коммунистнууд болон бүхы ажалшадые үзэл бодолой талаар хүмүүжүүлхын, марксистско-ленинскэ теори шудалуулхын тулада партиин райком хододоо оролдожо байдаг юм. Политическэ hуралсалые эмхидхэхэдээ нэн түрүүн пропагандистнарые шэлэн олохо хэрэгтэ ехэ анхарал табигдаhан байгаа. Аймагай промышленна предприятинуудай, эмхи зургаанудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд харюусалгата энэ партийна даалгабарида табигдаhан байгаа. Жэшээнь, Гусиноозерскын шахтоуправлениин шахтануудай начальнигууд А. И. Тенетов, В. Л. Сигов, инженернүүд В. М. Гольцман, Л. Л. Дарханов, дунда hургуулинуудай директорнүүд Д. Г. Лодоев, В. Н. Корытов, Ю. Б. Тубчинов, колхозой түрүүлэгшэ Б. Б. Шагдыров болон бусад энэ жэлдэ пропагандистаар хүдэлөө юм. 86 пропагандистнарhаа 50-ниинь дээдэ эрдэмтэй хүнүүд.

Аймагай ажахынуудай, промышленна предприятинуудай партийна организацинуудта политическэ hуралсалай жэл ямараар үнгэрөөб? hургуулинуудай хүдэлмэриие бүхы дээрэнь шалгадаг байгаабди. Партиин райкомой, бюрогой гэшүүд, методическа соведэй гэшүүд, партиин райкомой хүдэлмэрилэгшэд нимэ шалгалта хэхын тулада хабаадуулагдадаг байгаа. Коммунистнуудай hуралсал тухай асуудал партиин райкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг байба. Жэшээнь, Гусиноозерскын оёдолой фабрикын, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой отделениин, Гусиноозерскын барилгын участогай, Сэлэнгын лесхозой партийна организацинуудай тоосоо энэ асуудалаар шагнаhан байгаабди.

Партиин райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинет тусхай таблица зуруулаад, hуралсалай ябаса шалгажа тэмдэглэжэ байгаа. Хэшээлэй таhалдаhан гү, али хойшолуулагдаhан газарта тусхай хэмжээнүүд абтадаг байба. Аймагай газетэ политическэ hуралсал тухайда ходо бэшэжэ, харуулжа байгаа. Пропагандистнууд татадаг, зүб тобшолол хүүлэхые оролдоо. Семинарнууд дээрэ хүнүүд үзэhэн темэеэ гүнзэгырүүлдэг, бодомжолжо hурадаг. политическэ литература шудалаад, хамтаараа дүнлэн хөөрэлдэдэг байна. Пропагандист А. П. Тенетова хэшээлдээ hайса бэлдэдэг гуримтай. Техническэ хэрэгсэлнүүдые: диаграммануудые, плакадууд, кинофильмүүдые лекцидээ хэрэглэдэг юм.

Мүн Загастайн дунда hургуулиин дэргэдэхи философиин зарим асуудалнуудые шудалдаг теоретическэ семинар hайнаар хүдэлөө. hурагшадые hургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй нягта холбоотойгоор философиин зарим асуудалнуудые эндэ шудалжа гараа. Энэ семинарай пропагандист Р. Ц. Найданов сог залитайгаар, творческо ёhоор хүдэлдэг пропагандист юм. Философиин орёо асуудалнуудые тон ойлгосотой хэлээр дамжуул-

ЗАРИМ ДҮНГҮҮД

Хүдөөгэй коммунистнуудай hуралсал

дүй дүршэл тухайдаа бэшэдэг, «Пропагандистын хуудаhа» байд гээд лэ гаргажа байгаа.

Партийна комитедүүд, партийна эхин организацинуудай бюро коммунистнуудай hуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэ ехэ hаналаа табижа байгаа гээд hуралсалай жэлэй дүнгүүд эли тодоор гэршэлнэ. Олонхи коммунистнууд программынгаа материал шудалаа гэжэ дүн гаргаhан хэшээлнүүд дээрэhээ элирбэ.

Гусиноозерскын шахтоуправленидэ, Химнын, Сэлэнгын совхозуудта, «Эрдэм», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта, Загастайн, аймагай центрэй дунда hургуулинуудта политическэ hуралсалай жэл hайнаар дүүрэв.

Гусиноозерскын дунда hургуулиин дэргэдэхи марксизм-ленинизмын үндэhэн суртал шудалха hургуулиин хэшээлнүүд hонирхолтойгоор, удха hайнтайгаар үнгэрдэг байба. Энэ hургуулиин багша А. П. Тенетова пропагандистаар хүдэлөө. Хэшээл бүхэн дээрэнь олон хүн үгэ хэлэдэг, үгэ буляалдаан болодог hэн. Хүнүүдэй үгэ буляалдаае пропагандист зүб харгы руунь шэглүүлдэг, хөөрэлдөөнэй темын hабагшые оншотойгоор

Үшөө нэгэ жэшээ харуулая. Сэлэнгын совхозой дэргэдэхи марксизм-ленинизмын үндэhэн суртал шудалха hургуулиие хүтэлбэрилэгшэ И. В. Еранский hурадаг хүнүүдтээ туhаламжа үзүүлхэ хэрэгтэ ехэ hаналаа табидаг юм. Лекци хэhэнэй удаа пропагандист hурадаг хүнүүдтэеэ уулзадаг гуримтай. Тиигэхэдээ заагдаhан литературые хүнүүд яажа уншанаб, ямар асуудалнууд бэрхэшээлтэйб, хэндэ ямар туhаламжа хэрэгтэйб гэхэ мэтээр hонирходог юм. Иигэжэ элирүүлhэнэйнгээ удаа hурадаг хүнүүдтэеэ уулзадаг, ойлгогдоогүй асуудалнуудаарнь хөөрэлдөө хэдэг гуримтай. В. И. Ленинэй тус зохёолнуудаар, тэрээн сооhи гол гол асуудалнуудаар нимэ хөөрэлдөөнүүд болодог байба. Жэшээнь, «Империализм — капитализмын дээдэ шата» гэhэн номоор пропагандист хөөрэлдөө эмхидхэhэн байгаа. В. И. Ленинэй энэ зохёолой гол удха тодо hонороор тайлбарилан хэлэжэ үгөөд, түүхын шэнэ оршон байдалда томо томо монополис нэгэдэлнүүдэй бии болодог жама ёhые харуулhан байна.

жа шададаг оншотой болонхой. Үзэhэн темэеэ дэлбэлхын тулада туhалбариин олон хэрэгсэлнүүдые: харуулан ойлгуулха зүйл. техническэ хэрэгсэлнүүд, уран зохёол, научна статьянуудые хэрэглэлсэдэг юм. Семинарта hурагшад зарим темэнүүдээр элидхэлнүүдые хэдэг байба. Тэдэниие зүбшэн хэлсэхэдэ, шэнжэлэгшэ, нэмэлтэ элидхэлшэд табигдадаг гуримтай. Дүн гаргаhан хэшээлынь hонирхолтойгоор үнгэрhэн байна.

Теоретическэ энэ семинарта Загастайн дунда hургуулиин ахалагша классуудай багшанар hураhан байна. Тиин эдэнэрэй политическэ hуралсал ажал хэрэгтэнь — ургажа ябаа үетэниие hургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь туhалhаниинь арсашагүй. Эндэ hуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайнаар табигдаhан гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ hургуулиин hуралсалай жэлэй дүн 96 процент болоо. Энэнь аймаг соотоо эрхим үрэ дүнгүүдэй нэгэн болоно. Тус hургуулиин багшанар лекционно пропагандада элдэбхитэйгээр хабаададаг юм.

Партиин райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинет коммунистнуудай hуралсал эмхидхэхэ, пропагандист-

нарта алибаа туhал...
тухай ехэ hаналаа та...
hуралсалай жэлэй хуга...
пагандистнарай 4 сем...
байнабди. Эдээн дээр...
дипын асуудалнууд зү...
дэг. пропагандистнар h...
домжонуудаа хэлэдэг б...
hээ гадна. пропаганди...
шалгадаг, бэе бэеынгээ...
оролсодог байгаа. Эдэ h...
гандистнарай шадабари...
дээшэлүүлхэ хэрэгтэ т...
байhаниинь элитэ.

Политическэ hуралс...
додог дутагдалнуудые ...
яашье халхалхагүй юм...
тэдэ олон организаци...
рэгтэ алдуу дутагда...
тохёолдодог байгаа. Ж...
рим газарта пропаганд...
лэн олохо хэрэгтэ. мүн...
нуудай hуралсалта ...
табигдаагүй ушар ...
архиин заводой, Арласан...
хозой, милициин таhа...
организацинуудта нимэ...
дэлэг байгаа. hуралсалай...
шада политическэ hург...
хэшээл ходо таhалда...
үсөөнөөр ерэдэг байба...
программаhаа хожомдо...
бэеэрээ тэрэнээ хүсэхэ г...
раг гүүлээд, түргэнөө...
үзөө болохо. Эдэ бүгэд...
дэнь муу байhаниин...
элитэ аабдаа. hуралса...
гахада, хүнүүд мүртэй ...
гүй үлэшэhэн байдаг ...

Партийна организаци...
нөө политическэ hура...
түүд гаргагдаад, зүбшэ...
байна. Тиигэхэдээ бии...
тагталнуудые усадхаха...
тэдэниие дахин ...
hуралсалай шэнэ жэ...
тухай хөөрэлдөөн болож...

Д. ЦЫ...
КПСС-эй Сэлэнгын ...
политическэ ...
кабинедэ...

Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикада табан жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн ургэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ коммунис ажалай ударник Ульяна Рыжакова ябалсана. Тэрэ 6 hарынгаа түсэб болзорhоонь урид дүүргэжэ, хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй hайндэрые угтаhан юм. Зураг дээрэ: Ульяна Рыжакова (наада таладань).

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ТУХАЙ МАГТА...

АЛТАН ГАРТАНАЙ АЖАЛ ХЭРЭ...

Эгсэ арбан зургаан жэлэй саада тээ, сэнхир Балтикын номин долгинуудые шуумайса эсхүүлэн ябахадаа, барилгашадай зэргэдэ зэлэ таталсаха хүм гэжэ залуухан штурман заяандаашье hанаагүй ёhотой.

Мүнөө Борис Алексеевич Полторацкий Буряадай барилгын управлениин 3-дахи СМУ-да арбаад жэл бригадираар ажаллана. Сэнхир Балтикын омог моряк гү, али хүдэр задарюун хүдэлмэришэн гү — илгаруулхын аргагүй — үндэр бэетэй, ордентэ бригадиртай нэгэтэ танилсаа hэмди. Тухайлхада, ехэл даруу, түбшэн хүн hэн. Тэрээн тухай хөөрэхэ гэбэл, өөрынь хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бригадые дурдангүй үнгэрэлтэй бэшэ. Бури hая болотор заха заби гэгдэдэг байhан Улаан-Үдын шэлэй завод шадаршье олон дабхар барилгын гэрнүүд дороhоо түлхюулhэн, дээрэhээ татуулhан мэтэ гайхалтай түргөөр жэрылдэн бодоно.

Барилгаар зэдэлhэн
табан жэл,
Алхаса шинии
бардам, хүдэр лэ! — гэhэн уран зурагтай плакат уншажа хүсэд үрдеэгүй ябатарнай:

— Энэл даа, хэдэн жэлдэ Хүндэлэлэй самбарhаа «буудаггүй» суута бригадамнай, танилсахадатнай болохо, — гэжэ хажуудахи мастернай хабархан хүдэлжэ байhан хүбүүд, басагад тээшэ омогтойгоор зааба. — Үнгэрэгшэ Октябриин ойн баярай жэлдэ эдэнэр улаахан вымпелhээ нэгэтэшье хахасаагүй юм, мүнөөшье... — гэхэтэйнь сасуу:

— Управленидэтнай хамта хэды бригада бии хаб? — гэжэ hонирхогдобо.

— Арба найма. Бултадаа ажахын тоосоондо оронхойнууд. Юрэнхыдөө яhалал хараа бараатай хүдэлдэг бригаданууд гээшэ. Тиихэдэ нүхэр Полторацкиин бригадынхид бэшэндээ орбол нэгэл ондоохон шуу даа. Хамагай түрүүн эндэ hайн эмхи, шанга журам ээлүүдгүй ойлгогдоодхидог, — гэжэ прораб нүхэр Молоков hанамжаяа хубаалдаа hэн.

Һайн журам — амжалтын үнэн хани. Энээндэ бригадирай өөрынь жэшээ, оролдолго, хубита ехэ. «Ганса хүнэй габьяашье гэжэ даа... ээлтэйл юм бэзэ. Хамаг үрэ дүмнай — хамтымнай туйлалта гээшэ» гэхысэ Борис Алексеевич баталхаяа оролдоо hэн. Арсанагүйбди. Тиибэ ябашье, дүршэлтэй хүнэй ажал бүтэсэтэй гэлсэдэг баhал ушартай байгаа ёhотой. Тиимэhээ шанар дээрэ габшагай шанга тэмсэл соносхон ажаллагшадай hара бүриингөө даабари хододоо 150—200 процент дүүргэдэгынь гайхалгүй. Энэнь бүри үнихэнhөө хойшо бригадынь хуулита ёhо заншал боложо байнхай.

Ехэл hайн заншал! Теэд коммунис hайхан шэнжэ мэдэрэлые гансал энээгээр тайлбарилтай бэшэ. Энэ ушарта ажал тэмсэл хоёр адли тэгшэ ябаха ёhотой бшуу.

Нүхэр Полторацкиин хүтэлбэрилдэг коллектив управлени соогоо эгээн үнинэй бригадануудай нэгэндэ тоологдодог. Нүхэд В. Коваленко, Н. Каптеров, С. Ларионов, аха дүү Сазоновууд болон бусад анханайнгаа арюун нэрэ соло үндэр дээрэ үргэжэ ябана. Гэшүүн бүхэниинь габшагай шуран барилгашад байхаhаа гадна, бултадаа шахуу эрдэм мэдэрэл тээшэ эрмэлзэнхэйнүүд. Эбтэй этэй энэ бригадын гэшүүд Н. Бутаков, А. Добросельский, Ю. Пандырев, А. Семенов гэгшэд мүнөө тусхай дунда болон дээдэ hургуулинуудые дүүргүүтэй ябанад. Тиихэдэ бригадирынь ажалайнгаа забhарта үдэшын hургуули амжалтатайгаар дүүргээд, ерэхэ жэлдэ Зүүн-Сибириин технологическа институтда заабол hуралсаха хүсэлэнтэй. Ерээдүйн инженерые зохёохы ухаан бодолой хүдэлмэри hонирхуулдаг байhаниинь гайхалгүй.

Эршэ хаба дундаа ябаhан энэ хүн hаял гушанайнгаа шарай харанхай. Тиибэшье тэрэнэй өөрынь хабаадалгатайгаар Буряадай геологиин түбэй захиргаан, Советүүдэй шэнэ байшан, мүн Улаан-Үдын радиогой гэр мэтын томо барилганууд түрэл хотымнай шэмэг болонхой...

Ажалша хүдэр энэ хүнэй арбаад жэлдэ бүхы бригадаараа хэhэн бүтээhэн хамаг дэмбэрэлтэ хэрэгүүд барилгашадай баатар соло дуудуулан, хэтэдээ оршохонь дамжаггүйл. Имагтал бата бэхи, коммунизмын найдамтай хэрэмүүдые бодхоохоhоо ямар hангин үйлэ

хэрэг нарата юртэмсэ...
шэб?! Ушар иимэhээ ...
гадир мэргэжэл ша...
шэлүүлхын зорилго...
барилгаараа суурхад...
тошье зориhон байха...
оной эхеэр Шэтын ...
зүблөөндэ уригдажа...
ной халуун хөөрэлд...
далсаа бэлэй.

...Шэлэй завод ...
дүйн олон дабхар ...
гэр үдэр ерэхэ тудам ...
риной ангама халуун...
ной шуурама хүйтэн...
Улаан Тугай ордено...
шээтэ коммунист нүх...
киин бригада эндэ х...
нэй алхасаньшье абья...
саньшье хүдэр. Ушар...
Октябриин hайндэр ...
квартиратай шэнэ ...
ашаглалгада үгэхэбди...
нэр үгээе үгэнхэй. ...
үгэ, хэрэг — бата.

Үндэр барилгын ...
улаахан туг далбана...
мэг сэгээн огторгой ...
ронь эршэтэ халуун...
на.

— Эй, Сергей, ...
хэдхэн, халта өөдэнь...
Тиигэбэлшни огто ...
гэжэ мастер Молоков...
сан табижа байhан ...
дана.

— Маша, автокран...
жэрхил даа, — гэжэ ...
ража байhан аха дүү...
улаахан пулаадтай ...
роhоо дохёо үгэнэ. ...
нань багса багсаар ...
сагаан, улаан үнгэт...
нүүд уран мэргэшүүл...
хоор «ээлжээгээ» хүл...

...Тойроод халуун а...
сагай эршэтэ ажал б...
лана гүт, габшагай ...
сууряата хүгжэм, ул...
ма баяр асарагшадай...
хүгжэм! Тэдэнэй зохё...
мэргэжэл хүндэтэй.

Аглаг үглөөнэй ...
ажаллагшадта үндэр ...
алхаса хүсэжэ байhа...
хүхэ огторгой барилга...
орой дээрэнь бардама...
рэлээ сасан түхөөнэ...

Ч-Ц. СА...

Малшад зуhаландаа нүүжэ ерэhээр үнинэй. Май hарын hүүлээр эндэнь хүйтэн, зүлгэ ногоон гараагүй байгаа. Теэд хоног үнгэрхэ тума бэлшээри hайжаржа, малда тэжээбэритэй болобо. «Одоол үхэр малнай садажа, сагаан эдеэмнай салгидажа байна» гэлсэхэшье хүнүүд Соростын баруун фермэдэ олон.

Эбэртэ бодо малай бригадир Дашаанай Жамбалов үдэр бүхэндэ гүүртэ, фермэнүүдээр ябажа харгададаг. Мүнөө Шулуутада ерээд, hаалишадтай уулзажа байна. Бригадирай hанаагаа зобохо юумэниинь ехэ. Мэнэ hаяхан мал адуулагша Дымбрыл Гармаевай гүүртэдэ хүрэжэ, ажал тухайнь hонирхоод, hаалишадтай дахин лэ хөөрэлдэхэ hанаатай ерэбэ ха юм. Бригадир hаалишадай байдал тухай анхарна.

— Эндэтнай ларёк хэрэгтэй hэн хадаа, юун гэжэ бодонот, — гээд нүхэр Жамбалов суглараад байhан hаалишадта хандаба.

— Хэрэгтэйл даа, нүүдэл наймаанай хэзээ ерэхые хүлеэжэ байхабибди. Дабhа, зуруулаа эндээ байлгаа hаамнай ямар hайн гээшэб!

Нэгэ hаалишанай иигэжэ хэлэхэдэнь: «ларёгто ажаллаха хүниие ооhэдынгөө дундаhаа олоод, совхозрабкоопhоо эдеэ хоол асардаг болоё» гэжэ бригадирынь зүбшөөбэ. Тиигэhэн хойноо ажал тухайнь hонирхобо. Шулуутын фермэдэ үдэртөө 700 гаран килограмм hү haадаг болоо. Анхан hаалишадай зуhаландаа нүүжэ ерэхэдэ 470 килограмм байhанаа, хоёр зууhаа үлүүгээр нэмэбэ ха юм. Сүүдхэдээ үнеэн бүриhөө 6,5 килограмм hүн hаагдана. Теэд энэнь ямар гээшэб? hаалишадай хөөрэлдөөнhөө олон юумэ элирнэ. Нёдондо энэ үедэ баhал эды үнеэд hаагдажа байгаад, үдэртөө мянга гаран килограмм hү hаагдагша hэн гэлсэнэ.

Энээнтэй сасуулбал, мүнөөнэйхинь багахан ааб даа. «Мүнөө жэлдэ саг хүйтэн байгаа. Хээрын ногоон мүртэйгөөр ургаагүй. Үнеэд туража ондо ороо. Мүнөөл заhаржа, hү шэмэтэй боложо байна» — иимэл шалтагаанууд ажалдань hаалта хүргөө бшуу. Июнь hарада үнеэн бүриhөө арбаад килограмм hү haадаг hаалишад мүнөө үедэ ехэл болоо hаа, 7—8 килограммда хүргэнэ. Иимэ байдалые шаналалтай.

Үнгэрhэн табан hарын туршада Шулуутын фермын hаалишад 842 центнер hү hааха байгаад, 787 центнертэ хүргөө. Даабаринь дүүргэгдэжэ шададагдаагүй. Теэд ажалайнгаа иимэ дүнгөөр хэн урмашахаб даа. Мүнөө эндэхи hаалишад бултадаа хэлсэжэ: «Зунай хоёр-гурбан hара соо алдаhанаа бусаажа абаябди» гээд шиидэбэ.

«Олоороо хэлсэhэн үгэгүй» гэhэндэл, хүн бүхэн hара hарынгаа даабариие үлүүлхэ зорилго табинхай. Фермынхид бултадаа hаалишад Бизья Ванчинова, Чимит Бадмаева, Цырма Базарсадуева гэгшэд шэнги хододоо магтаалтайгаар хүдэлхэ гэлсэбэ.

Зүүн-Соростодо байдаг Цонгоолой фермэдэ хүрэжэ ерэхэдэ: «Зунай hарануудта үнеэн бүриhөө мянган литрэй түлөө» гэhэн уряа лозунгнууд хадаатай, хүнэй анхарал татана. Стол дээрэ табигдаhан «Зэдын үнэн» газетэ ирахада, Ленинэй орденто Борьёогой совхозой hаалишадай аймаг дотороо үүсхэл гаргаhан тухай бэшээтэй.

— Зунай hарануудта үнеэн бүриhөө мянган килограммай түлөө мүрысөөндэ оролсожо байнагүт, — гээд hаалишадта хандахада:

— Иимэ hайхан сагта сагаан эдеэгээ арьбадхахын түлөө хэн тэмсэхэгүйб даа. Теэд манай эндэ дүрбэн hара соо мянган килограммда хүргэхэ гээшэн бэрхэтэйл хэрэг. Эды болгоошьегүй hаа, даабаряа дүүргэхэ байхабди, — гэжэ эндэ байhан hаалишадай нэгэниинь харюусаба.

Шалгахада үнинэй hаалишад Дари-Сурун Гармажапова, Валентина Дамбаева гэгшэд даабаряа үлүүлэн дүүргэhэн байба. Теэд мүнөө ехэ hү hаахын түлөө мүрысөөнэй ургэнөөр дэлгэржэ байхада: «ажалнай hайнаар эмхидхэгдэнэ, hаалимнай нэмэжэл байна» гээд hанаа амархан байхаар саг бэшэл. Олон hаалишад эндэ суглараад, дутуу дунданууд тухайгаа хөөрэлдэнэ.

Бригадир нүхэр Жамбалов энэ фермын ажалайнь дүн согсолжо:

— Таанад түсэбөө 88 процент дүүргээд байнат. Дээдэ-Ториин дүрбэн фермын дунда гээгдэжэ ябанат, — гэхэдэнь hаалишадай нэгэн:

— «Черепаха» болоод ябана гүбди, — гэжэрхибэ.

Иигэжэ өөhэдөөшье хэлсэжэ байхадань хоротойл байна даа. Теэд яахаб! Ажаллахал болоогдохонь. Хэн фермээ гээгдэжэ ябаhай гэжэ бодохонь hэн бэ. Цонгоолой hаалишад бултадаа зунда hү hааляа горитой нэмээхэ hанаатай. Тиигээшье hаа, зарим нэгэ hаалишад түрүүшүүлhээ гээгдэжэ ябадаг. Табан hарын дүнгөөр түсэбөө 65 процент... 76 процент дүүргэhэн. Үгышье hаа, арайхан нэгэ центнерээр дутааhан хүнүүд дайралдана. Мүнөө hү ехээр hааха зоригтойгоор ажаллажа байhан тэдэнэй нэрые нэрлээд яахаб! Магад энэ фермын мүрысөөндэ гээгдэжэ, «черепаха» дээрэ тоологдожо ябаhан ушар гансашье тэдэнэй гэмээр болоогүй юм бэзэ. Зүгөөр ажал дээрэнь ондоошье шалтагаан бии.

Оёорой совхозой hаалиин үнеэд үнгэрhэн үбэлдөө тэжээлээр дуталдажа, арайхан үргүүлээгүй ондо ороhон байна. Мүнөөшье тиимэ малда талха тарянай зүйл үгтэнэгүй. Зуhаланда гаргагдаhан малда түрүүшын үдэрhөө нэмэлтэ тэжээл үгэлсэжэ байгаа hаань, зунай эхин hарада hаалинь нэмэhэн байха hэн.

Теэд мүнөө ямар байдал үзэгдэнэб? Фермын үнеэдэй зунай бэлшээридэ гаргагдаад байхада, хамта 530-аад килограмм hү hаагдадаг байгаа, тэрэнь 640 килограммда хүрөө. Харин нёдондоной энэ үедэ тус фермын hаалишад сүүдхэдээ 1100 килограмм hү hаадаг байгаа. Бодожо үзэхэдэ, hаалинь нёдондонойхиhоо хоёр дахин бага болоhон байна.

Зунай саг — hү hаалиин дэлбэрхэ үе. Энэ хаhада фермэнүүдэй ажал зүбөөр эмхидхэгдэхэ, үнеэд hүниндөө адуулагдаха ёhотой. Энэ үедэ hаагдажа байhан hүеэ дуhалааршье нэмээжэ шадабал, гүрэндөө сагаан эдеэнэй зүйл элбэгээр худалдажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ аргатайбди. Иимэл зорилго хаанашье hаа табигдаха ёhотой.

Т. ГАРМАЕВ,
манай тусхай корр.

ДУҺАЛШЬЕ «ДАЛАЙДА» НЭМЭРИ

МАШИНЫН ЭЗЭН

Сэб сэхээр татажархиhан загуун дахаад, трактор хойнохи анзаhануудаараа лус хара зузаан хүрьhэ урматайгаар урбуулан ябана. Хахалhан газартань хутагыншье үнсэгэй зэргэ далан гаранагүй хэбэртэй, өө-мөөгүй жэгдэхэн.

Юрэдөөл дүршэлтэйхэн бэрхэ хүн жолоодожо ябана гэжэ абаhаар лэ мэдэхээр. Нээрээшье энэмнай бүхы Хяагтын аймаг соо мэдээжэ болоhон үнинэй механизатор Намсарай Бимбаевич Будаев гээшэ.

Погранична совхоздоо гушаад жэлдэ трактор, комбайн жолоодожо ябахадаа, Намсарай Будаев хүдөө ажахыда хэрэглэгдэдэг ямаршье оньhон машина, техникые арбан хургандаал мэдэхэ болонхой. Өөрынгөө баян дүй дүршэл, мэргэжэлдээ нилээд олон залуушуулые hургаhаншье байха.

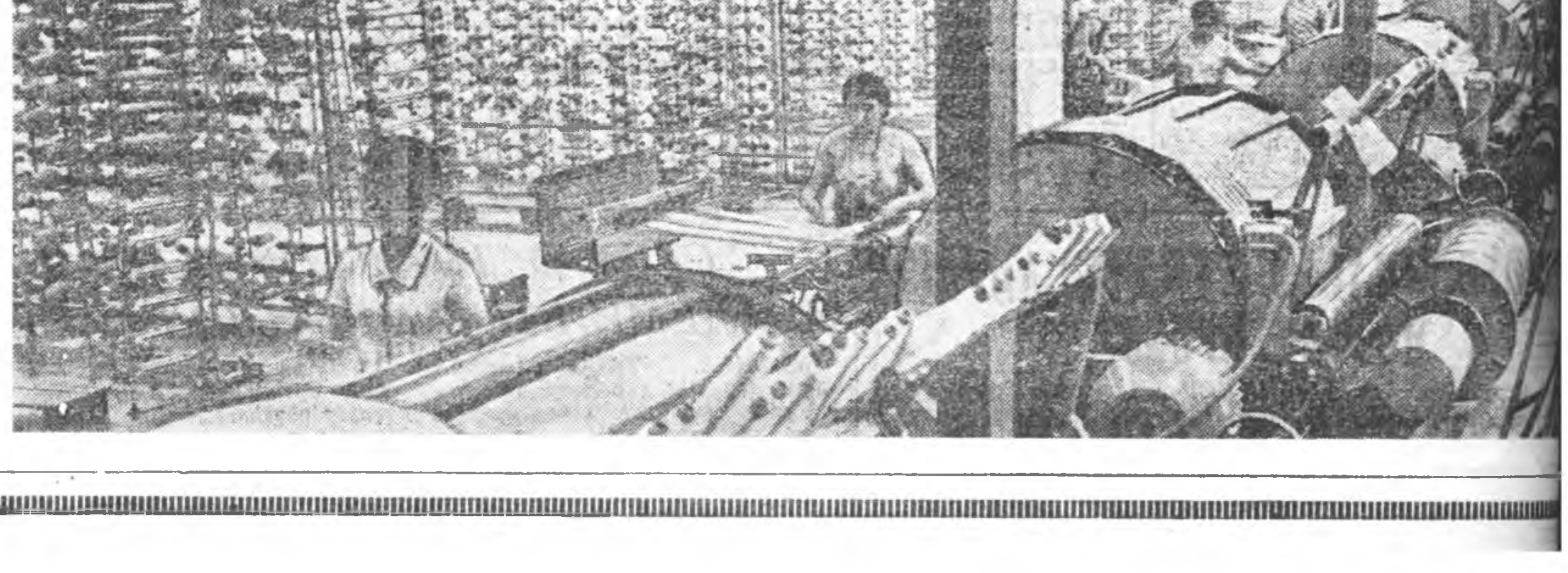
Энэ жэлдэ хабартаа ходо хүйтэржэ, шанга hалхи шуурган болоод, сагай уларилай муушаг байгаашье hаань, Намсарай Бимбаевич трактораа нэгэшье hаа...
сэ ехэтэйгээр хүдэлг...
тарилгын хүдэлмэри...
дүүргэхэ хэрэгтэ гори...
оруулаа.

Мүнөө нүхэр Будаев ...
лалга дээрэ «ДТ-75» ...
арбан гектарай оронд...
элдүүрилнэ. hайнаар ...
байхадань, олзоньшье е...
арбан хоног соо 100 ...
риг түлөөhэ абаа.

С. КЛ...

ЕРЕВАН. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ торгоной комбинадта — республикын хүнгэн промышленностиин эгээл томо предприятинуудай нэгэндэ шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаhан шэнэ цех hаяхан ашаглалгада түшаагдаба. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай шэнэ цех соо.

ТАСС-ай фотохронико.

...алта, хадуураа бахим бариад...

...УБЛИЦИСТИКЭ

...ЛЫЕ ХАРБАҺАН ҮГЭНҮҮД

...дын эзэмдэгшэдтэй болон ...н дайсадтай болоһон хү...най үшөө дүүрээдүй бай... В. И. Ленин комсомолой ...гаар съезд дээрэ үгэ хэ..., иигэжэ заагаа хамнай: ...уулай гол зорилгые, тэрэ ...ммунис союзуудай болон ...е эмхинүүдэй зорилгые, ...ор хэлэбэл: һураха зорил... ...эхэ байнаб».

...молой гурбадахи съездын ...ар һунгагдаһан мүнөө мэ... ...оветскэ поэт А. Безымен... ...раха тухай Ленинэй хэ... ...гэнүүд хүлеэгдээгүйшье, ...йшье байгаа бэлэй гэжэ ...расхал соогоо бэшээ һэн. ... гэхэдэ, тэрэ съездэ деле... ...жо ерэһэн хүбүүд, басага... ...иинь дариин үнэрөөр ан... ...эбхүүнээ тайлажа үрдин... ...ээ фронтһоо бууһан зон ...Интервентнүүдые, сагаан... ...һүнөөхын тула бүхы хү... ...ба дахин шангаар занги... ...жэ Ильич уряалхань ааб... ...олон делегат хүлеэжэ һуу... ...у. Харин тиихэдэнь...

...далай һүүлээр хаанта ...манда юун үлөө һэм? ...түгэс индустригүй, 1914 ...жэлтынгөө талаар дэлхэй ...улшын шахуу һуури эзэл... ...ин хаанта России ажахынь ...лис дайн соогуур бүришье ...аралда ороһон, бирагүй... ...кономикыень бидэ үг зал... ...а бэшэ аалди? Револю... ...өөхэеэ һэдээшэдэй үүсхэ... ...н тэрэниие үшөө дээрэ... ...рбэ. Англиин мэдээжэ ...Герберт Уэллс 1920 он... ...й орондо ерэжэ үзөөд: ...харанхы манан соо» гэ... ...бэшээ һэн. Тэрэ ном соо ...фантаст Совет ороной ала... ...ые «хёрхоор» хараад, ...таамаглаа бэлэй: «Энэ ехэ ...датай, ой модоор хушаг... ...эг бэшэг мэдэхэгүй та... ...онтой, уһанай асари ехэ ...шагладагтүй, техническэ ... эрдэмгүй хүнүүдтэй, ...й ба промышленностиин ...байһан ороной хосорхонь

...үргэн Россин үгытэй ан... ...лэй зэргэдэ нягтаруу... ...ажа, мүлжэгшэдэй гэн... ...а татуулан ударидаһан ...е парти, Ленинэй парти ...хай тал ондоо хараатай ...шуу. һандарһан ажахы... ...ээрэнь бодхоожо, улам ...шанъ һалбаруулжа, дэл... ...эхи эгээл хүгжэнги оро... ...усэхэ—иимэ хүшэр зо... ...ууухан Советскэ респуб... ...да табигдаад байгаа ха

...ы тиимэһээ манай агуу... ...ч багша **һураха, һураха, ...ин һураха** тухай залуу... ...һануулһан байгаа бшуу. ...гэбэл, оронойнгоо эко... ...үндэһые гансал хүүдэ ...енностиин хүсөөр бэхи... ...шадаха һэмди. Тиимэһээ ...унай замхахые хүлеэн... ...ыгаа һэргээн хүгжөөжэ һураха хэрэгтэй, хожомоо хүсэн түгэс индустритай болоходоо, тэрэнээ жолоодожо шадаха эрдэмтэй хүбүүд, басагад хэрэгтэй гэжэ Ленин сэхэ хэлэһэн байна.

Тиимэл дээрэһээ комсомолшууд, түрүү үзэлтэй залуушуул тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр өөһэдөө һурахаһаа гадна, олоһон эрдэмээ олон зонтой хубаалдаха гэжэ эрмэлзэдэг байгаа. Тэрэньшье ойлгосотой, юундэб гэхэдэ, залуушуул 1919 оной декабриин 26-да Ленинэй гар табилгатайгаар тунхаглагдаһан декредые бэелүүлэлсэжэ эхилээ ха юм. Тэрэ декредэй ёһоор РСФСР-эй бүхы хүн зон найма наһатайшуулһаа таби наһатан хүрэтэр ород гү, али түрэлхи хэлэн дээрээ үзэг бэшэг шудалха уялгатай байгаа бшуу...

Совет гүрэнэй түүхын эхиндэ В. И. Ленинэй хэлэһэн, бэшэһэн—холые харбаһан үгэнүүдэй хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэһэн үрыень бидэ нюдөөрөө харана ха юмбибди. Тэрэниие гансахан манай Буряад орондо болоһон соёлой хубисхалай һайхан жэшээнүүд гэршэлхэл.

Харлад үзыт: 1897 оной хүн зониие бүридхэһэн мэдээгээр харахада, Буряад орондо 15 089 эрэгтэй болон эмэгтэй улад (һүүлшынхинь бүришье үсөөн ааб даа!) гэхэ гү, али бүхы зонойнь эрой-доол 8,4 процент үзэг бэшэгтэй байба. Революциин һүүлээр үзэг бэшэг мэдэхэ хүнүүдэй тоо ябһала дээшэлжэ, 1926 ондо бүхы зоной 32,27 процент хүрэтэр ургаа. Харин мүнөө үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхагданхай.

Ямар ехэ социально-экономическэ удха шанартай хубилалтанууд манай Буряад орондо болооб! Арба юһэдэхи зуун жэлэй һүүл багта Забайкалида оройдоо зургаахан буряад һургуули тоологдодог аад, мүнөө республика доторнай дүрбэн институдууд, хори гаран училищи, техникумүүд, элдэб мэргэжэлтэдые бэлдэдэг ГПТУ-нууд, табан зуугаад шахуу дунда, наймал жэлэй, эхин һургуулинууд тоологдоно.

Соёлойшье, ажахынше амжалтанууд залуу гарнуудай хабаадалгагүйгөөр туйлагдаагүй. Ямаршье ехэ хэрэгэй эхилхэдэ, партиингаа уряалаар залуушуул дуугаа дууладан, холын замда зоридог заншалтай болонхой.

Иигэжэ манай Ленин багшын холые харбаһан үгэнүүд ганцаашье залуушуулай бэшэ, харин урдань дарлагданги байһан бага яһатанай, тэрэ тоодо буряад арадай хуби заяанда туйлай ехэ нүлөөтэй байһаниинь арсалтагүй. Манай гэрэлтэ һайхан ерээдүйе хёрхоор хаража шадаһан Ильич вождиин гэгээн һайхан бодолнуудые багтааһан үгэнүүдэй удха хэтын хэтэдэ балартахагүй. Юундэб гэхэдэ, эрдэм ухаанай, техникын, оньһожоруулгын улам ехэ дэлисэтэйгээр хүгжэхэ бүри эрдэм бэлигээр түгэс мэргэжэлтэд бүри олошорхо ушартайл!

Ц. ДОНДОГОЙ.

УРДАНЬ ЭГЭТЭДЭ дасангһаа бэшэ һургуули байгаагүй. Зоной һамаарха, сэдьхэлээ тэжээхэ юумэн гэхэдэ, гансал хуралнууд һэн. Тиимэһээ 1918 ондо нээгдэһэн Эгэтын һургуули зоной дунда Улаан гэр гэжэ суурхаһан юм. Юундэб гэхэдэ, түмэр хушалтань улаан шэрээр будаатай байгаа. Мүнөө һанахадам, гансашье хушалтаһаань болодог бэшэ, харин гүнзэгы удхатайгаар зон тиигэжэ нэрлэдэг байгаа ха. Тэрэ һургуулиин нютагай зоной гэгээрэлгэдэ горитойхон үүргэ дүүргэһэниинь арсалтагүй.

Тиихэдэ би арбан дүрбэтэй ябааб. Мүнөөнэйхидэл хонходолгын ба сахилгаан телеграфай холбоогүй байбашье һаамнай, манай агуу ехэ вождь Владимир Ильич Ленинэй сагһаа урид наһа бараһан тухай мэдээсэл аяар холын Эгэтэ нютагта дары дуулдажа, тэрэ үеын элэбхитэнэй, комсомолшуудай, һурагшадай—нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, үгытэй малшан угтанай зүрхэ сэдьхэлые гүнзэгы гашуудалаар орьёлгоо һэн. Тиигэжэ би ленинскэ уряагаар Россин Коммунис Залуушуулай Союзай зэргэдэ ороһон намтартай хүм. Минии нэгэшье хэлбэлзэлгүйгөөр комсомолдо ороһомни үндэһэтэй юм һэн.

...1920 оной февраль багта һэн ха. Али март һэн гү? Юрэдөө, талын саһан эреэг-таряаг болонтонги һэн. Залуухан Улаан Армиин залиршагүй зоригтонь һүрөөгөө дарагдаһан, үлти һамна сохигдоһон сагаантанай сэсэрдэһэд—каппелевцууд манай Яруунаар зүүлжээ тэрьедэһэн юм. Тэдэнэй һүүл даран, Улаан сэрэгэй отрядуул ерэжэ, Эгэтэ нютагтамнай зүблэлтэ засаг тогтообо. Граждан дайнай үедэ эгэтынхид засаггүй болошоһон юм гүбэ. Яахадааб гэбэл, тэрэ багай баяшуул Эгэтын хушуунай зайһан Баярай Ринчин түрүүтэй Ара Нохоони, Туһа руу тэрьелшэһэн байгаа.

Эгэтын хушуунай ревкомой түрүүшын түрүүлэгшээр минии эсэгые—Доржын Сампилые һунгаа бэлэй. Юуб гэхэдэ, эсэгэмни ород болон монгол бэшэгтэй хүн һэн.

УЛААН ОТРЯДАЙ сэрэгшэдэй революционно эрмэлзэл, тэдэнэй хүхюун абари зан минии үхибүүн сэдьхэлдэ мүр сараа үлөөһэниинь гайхалгүй. Тэдээндэл адли нугаршагүй зоригтой байха гэжэ ходо оролдодог бэлэйб.

ХҮШЭРШЬЕ, ҺОНИНШЬЕ ҮЕ ҺЭН

1923 онһоо Эгэтэдэ комсомолой ячейкэ бии болоо һэн. Хүдөө нютагта тэрэ үедэ коммунистнар үсөөн гү, али зарим булан гохой газараар огто үгы байһанһаань партячейкэнүүд хожомшог бии болоһон байха. Түрүүшын комсомолшууд Будын Базаржаб, Ламханай Тогмид түрүүтэй нилээд ехэ гэгээрүүлхы хүдэлмэри хэһэн юм.

Сэхынь хэлэбэл, хүдөөгэй буряадуудай дундахи бүхы политхүмүүжүүлгын хүдэлмэриие комсомолшууд ябуулдаг бэлэй. Ехэ дүршэлшьегүй һаа, тэрэ үеын комсомолшууд революциин романтикаар лугшадаг халуун зүрхэтэйнүүд һэн.

Эгэтын баяшуул, ламанар зэбсэг барижа шэнэ засагта эсэргүүсээгүйшье бол, зоной дунда хоб жэбээр хүлгөө татадаг һэн ааб даа.

— Ай бурхан, доодо түбиин улаан хорхойнуудые (хүнүүдые тиигэжэ буддын номнолшод нэрлэдэг байһан юм.—Ж. С.) шолмосой хара һабарһаа абарыш. Шолмосой шүгнэлтэй хүнүүд бии болошоод лэ, нарата юртэмсые үгы хэхэеэ байна,—гэжэ байжа али нэгэ габжын номнол шагнаһаи һүзэгтэн үүрээ дэлбэртэрээ айжа, дам саашань тэрэнииень дэбэргэхэ ушар болодог һэн.

Тэрэ мэтын этэгээдүүдтэй тэмсэхын тула хурсахан зэбсэг хэрэгтэй һааб даа. Тиимэ зэбсэгэй нэгэн гэхэдэ, олоной урда наада табилга һэн. Эгэтын дасангай хуралай түлэг ябажа байтар гэнтэ комсомолшууд бии боложо, сагзуурын сценэ ябууд түхеэрээд, наадаяа харуулжа эхилхэбди.

Бүрэнхы һүниимнай нааданда
Бүгэдөөрөө ерэһэнтнай
һайхан даа.
Бүгэдөөрөө ерэһэн һонортонь
Бүжэгхэн наадаяа гаргахамнай.
Харанхы һүниимнай нааданда
Хамтаараа ерэһэнтнай һайхан
даа.

Хамтаараа ерэһэн һонортонь
Харбаасхан наадаяа гаргахамнай,—гэжэ нааданайнгаа эхиндэ дуулалдахабди. һүүлдэнь ламанарай харша номнол тухай гү, али баяшуулай харуу хатууе наадалһан сатирическэ үзэгдэлтэй зүжэгхэнүүдые харуулхабди.

МАНАЙ нааданuудта хайхарамжагүй хүнүүд үгы һэн даа: зариман үнэн зүрхэнһөө баярлаха, нүгөөдүүлынь үзэн ядаха. Залуушуул манай нааданда бүришье дурлаха, тэрэниием най хүлеэжэ ядаха.

— Яарнууд даһаа, бурхан шажаниие дарлахадаа, ёһоор өөдэлхэ аабзат!..—гэжэ гэгдэнги үзэлтэй мухар һүзэгтэн маниие харааха. Теэд бидэниие юун зогсоохо бэлэй! Өөрынгөө хэрэг ябуулһан зандаал байхабди.

Дасангай эдирхэн хубарагуудайшье олониинь манай наада һонирходог һэн. һүүлэй һүүлдэ дасангһаа гаража, ниитын ажалда хабаадажа, комсомолтой хуби заяагаа холбоһон хубарагууд олон һааб даа. Тэдэнэр ехэнхидээ үгытэй хүнүүдэй үри бэенэр һэн.

Тиихэдэ баяшуулай турьядаһанууд—ширааг мундуу хүбүүд, гоё гоонууд басагад, бэреэд—бидэниие баһаха һанаатай, һөөргэдэн дуулалдаха:

Бурханай шажаниие
бузарлаһан
Буржагар үһэтэй
комсомолшууд...

Теэд тэрэнэйнгээ харюуда ханын һониндо гаргагдажа, олоной энеэдэн бологшод һэн. Баяшуул үсөөн, үгытэйшүүл олон байһан хадань, комсомолшууд дэмжэлгэ һайнтай бэлэй. Комсомолдо ороошьегүй һаа, тэрээндэ этигэдэг, үмэгшэлдэг хүбүүд нютагтамнай олон һааб даа. Тиимэл ушарһаа ангиин этэгээдүүд хэршье бидэндэ хоро шараа бусалжа, хорхойгоо хүдэлөөшье һаа, халдажа ерэхэеэ халадаггүй һэн: нюурдалдалгамнай юугээр дүүрэхэб гэжэ һайн мэдэдэг байгаа бшуу.

ТЭРЭ ҮЕДЭ манай залуухан Совет республика ямар ехэ бэрхэшээлнүүдые дабааб гэжэ мүнөө эхин классай һурагшадшье мэдэдэг. Империалис болон граждан дайнай үедэ оёортоо хүрэтэр шахуу һандарһан ажахыгаа һэргээжэ, шэнэ ёһоор, социализмын замаар хүгжөөхэ—иимэ туйлай ехэ зорилго Коммунис партиин, засаг түрымнай урда табигданхай байгаа һэмнай.

Гэхэ зуура ямаршье промышленностьгүй шахуу, феодальнашуу эрхэ байдалтай байһан Буряад орондо социализм байгуулхын түлөө туйлай ехэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй байгаа бшуу. Зарим нютагта «түмэр харгы» гээшые дуулбаряар мэдэхэ хүнүүдтэ:

— Зайн галтай болохобди. Хожомоо тэрэнэй хүсөөр ажалаа хэдэг болохобди,—гэжэ хөөрэхэш. Тэдэшни урдаһааш һэжэглэнгеэр хараад:

— Зайһаа хайшан гээд гал гараха юм. Тэнэг хүнүүдтэ тэрэнээ хөөрэ,—гэжэрхихэ бшуу. Мүнөө болоходо, енеэдэтэй юм ааб даа. Харин тиихэдэ...

Зүгөөр коммунистнартай гар гараа барилсан, тэдэнэй сэсэн хүтэлбэри доро шэнэ засагай тала барин, шэнэ заншал зоной байдалда нэбтэрүүлэн хүдэлхэдөө, тэрэ үеын комсомолшууд алхамшье гэдэргээ сухаряагүй, үдэрһөө үдэртэ дүршэлөөр баяжан ябаа.

ЛЕНИНЭЙ хараалһан культурна революциие бэелүүлгэдэ комсомолшуудай хубита ехэ даа. Тулгын галда толгойгоо шаруулан, шаруулан, ехэ наһатанда ном зааһан тэрэ үеын хүбүүд, басагад мүнөө буурал толгойтой болонги. Хүбүүд, басагадай үлүү мэдэржэрхихэ юумэниинь гэхэдэ, һургуулида ойлгоһон номынь. Хэшээлдэ ойлгожо абаашамни хэн нэгэндэ хэрэгтэй болохо гэжэ мэ...хэдээ, шабинар угаа нэтэрүүгээр номоо үзэдэг, багшынгаа үгэ бүхэниие хадуудаг һэн. Тэмсэлээр орьёлһон эдир наһаяа һанахада, мүнөө ехэл һонин байдаг. Тулгын утаата торгоһоо зайн галай миралзаан хүрэтэр хүгжэжэ ерэһэн Буряад ороной комсомолшуудай хэрэг Комсомолой түүхэдэ ёһото һууряа эзэлээ бшуу. Комсомолой түүхэ шудалагты, эдир нүхэд! Тэмсэл соогуур хатуужаһан үетэнэй үг залгажа ябаһанаа бү мартагты!

Ж. САМПИЛОН,
Россин Федерациин тусхайта пенсионер.

Яруунын аймагай Нарһатын совхозой Хэргэндын һаалиин фермэдэ комсомол басаган Чимит-Ханда Цыдыпова үнгэрһэн жэлдэ һаалишанаар хүдэлхэеэ ерээ һэн. Тэрэ ажал хүдэлмэридөө оролдосотойгоор хандадаг, аха нүхэдэйнгөө заабари захяануудые заатагүй дүүргэдэг заншалтай. Һаалишанаар ажаллахынгаа хажуугаар үдэшын дунда һургуулида һуралсана.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Арадай дуун[1]

Арбан һомоной комсомолшууд
Ара-Добын суглаанда.
Аригуун захяа эбдэгшэ
Ангиин дайсадые шангалая.
Догно һомоной комсомолшууд
Добо-Хонгорой суглаанда.
Доогуур марьян гэтэгшэ
Дошхон дайсадаа шангалая.
Хорго һомоной комсомолшууд
Хонгор-Добын суглаанда.
Хойгуур саагуур гэтэгшэ
Хоротон дайсадаа шангалая.

1) Хорёод гаран онуудта Яруунын комсомолшуудай дуулалдадаг байһан энэ дууе хуушанай коммунистка А. С. Садовскаяһаа (Нарһата тосхондо ажаһуудаг) 1966 ондо Ц. Дондогой бэшэжэ абаба.

КОМСОМОЛ ЭДИР НАҺАМНАЙ

ДУРСАЛГА

Би үшөө 1918—1919 онуудта Шарагтайн эхин һургуулида һуража байха үедөө комсомол тухай дуулаһан хүм. Тэрээн тухай манай багша Георгий Тарасович Павлов хэлээ һэн.

Хорёод оноор залуушуулай дунда комсомол тухай хөөрэлдөөн ябадаг болобо. Манай һонирхолые юунтэйшье жэшэхээр бэшэ һэн. Нэгэтэ 1920 оной январь соо Павел Сергеевич Балтахинов манай тосхондо ерэжэ, үгытэйшүүлые, батраагуудые гулидхаад, залуушуулай хабаадалгатайгаар суглаа үнгэргөө бэлэй. Павел Сергеевич тон ехэ халуун этигэлтэйгээр Совет засаг тухай, комсомол болон партячейкэ эмхидхэхэ тухай хэлээ. Суглаанай һүүлээр һайн дуратан Балтахиновай отрядта (граждан дайнай түлэг үе һэн) бэшүүлбэ. Теэд Балтахинов бага наһатаниие абаагүй.

— Үхибүүд, таанар үшөө бишыханууд гээшэт. Жэл, хоёр жэл соо ургагты, тиихэдээл Совет засагаа аршалхаяа ошохот...

Дайншье дүүрээ. Залуушуулай ёохор, нааданай үедэ комсомол тухай хөөрэлдөөн болоһоор лэ байба.

1922 оной май һара соо манай нютагта комсомолой Буряадай обкомой түлөөлэгшэ Илья Куриганов гэжэ нүхэр ошобо. Тэрэ дунда зэргын бэетэй, сагаан шарайтай хүн һэн. Тэрэ Боохондо намтай уулзаад, минии тэргэдэ аһажа, манай Шарагтай хүрэжэ ерээ юм. Харгыдаа нилээн хөөрэлдэжэ, тэрэмни ерэһэн зорилгоёо хэлэбэ. Би комсомол тухай ходол һанажа ябадагаа хэлэбэб.

Үглөөдэрынь залуушуулай ёохортоо суглархадань һамбаашалха гэлсэбэбди. Гурбан хотоной залуушуулай наадан Хандагайта гэжэ тосхондо болохо ёһотой байгаа. Болзоото сагтаа хорёод хүбүүд, басагад сугларба.

Би Куригановые залуушуултай танилсуулаад, үгэ үгэжэрхибэб. Илья комсомол тухай, тэрэнэй хүсэл, зорилго тухай, хүдөө нютагуудта Совет засаг бэхижүүлгэдэ тэрэнэй ехэ үүргэ тухай, бандидуудтай тэмсэхэ тухай тон хурсаар хэлээ һэн. Залуушуул тэрэниие анхаралтайгаар шагнаба. Асуудалнуудые һураба. Тэрэнэй һүүлээр гансата гурбан хүн комсомолдо орохо тухайгаа мэдүүлбэ: Николай Антонов, Гавриил Манжиханов, би.

Тиигэжэ комсомолой түрүүшын ячейкэ манда бии болоо юм. Суглаанай һүүлээр нүхэр Куриганов комсомолдо орохо дуратай залуушуулай дунда ямар хүдэлмэри ябуулха ёһотойб гэжэ заажа үгэбэ. Байн байн комсомолшуудай тоо олошорһон юм ааб даа.

Зүгөөр комсомолдо оролго тиимэшье бэлэн бэшэ һэн. Эгээл ехэ бэрхэшээл—эхэ, эсэгэнэрэй хорилго, буруушаалга. Хөөрхэд, үеһөө үедэ бөө, шажанай нүлөөгөөр нэбтэршэһэн үзэл бодолтой түрэлхиднай зэмэтэйшье бэшэ һэн даа. Үшөө хажуугаарнь баяшуул доогуур занаха, ушар ёһо ойлгохогүй наһажаал зоной сэдьхэлые хүлгүүлхэ.

Теэд сагшье бэрхэ һэн. Граждан дайнай дүүрээшье һаа, сагаантанай дутуу сохигдоһон үлэгдэлнүүд ой тайгаар хэсэжэ, һуурин зондо добтолдог, тонодог, хюдадаг байгаа бшуу. Тэрэ бандидууд баяшуултай тон нягта холбоотой һэн хойноо һуурин, тосхонуудта болоһон һонинуудые хуу мэдэхэ, һүниин харанхые һамбаашалан, хүдөөгэй эдэбхитэдые үгы хэдэг һэн.

Удангүй «Тусхай томилолгын часть» гэхэ гү, али ЧОН гэжэ морин отряд эмхидхэгдэжэ, нютагай түрүүшын комсомолшууд тэрээндэ ороо. ЧОН-ой түрүүшын командир Трофим Захарович Балтуев һэн. Манай отряд бандидуудтай тэмсэхэ даабаритай һэн.

Комсомолшуудтай хамта нэгэ отрядта коммунистнар ябалсаа—Николай Филиппович Баханов, Трофим Васильевич Баханов, Илья Гаврилович Шулунов, Петр Андреевич Петров, Михей Иванович Мадаев гэгшэд.

Эгээл түрүүшынгээ «олзые» би мартадаггүйб. Июль һарын һүүл багаар нэгэтэ Манжиханов бидэ хоёр Шарагтай, Хандагайта, Павловка гэжэ һууринуудаар патруль хэхэеэ гарабабди. Бидэ харгыгаар бэшэ, Идайн голой эрьеын шугы соогуур ябабабди. Һаял үүр сайжа байгаа. Харан гэһэймнай хадаһаа хазаар моритой хүн буужа ябаба. Тэрэниие тоһоод, тон ехээр гэнэдхээжэ барял агша һэмди. Тэрэ бандит һамгадай үнеэ һааха сагые баглажа, һү абаашахаяа ерэһэн байгаа. Иигэжэ түрүүшынхеэ дайсаниие плендэ абабабди.

Бандидуудтай тэмсэхэ үедөө олохон һайн нүхэдөө бидэ алдаабди. Дайсадай тобшоһоо, тэдэнэй бузар һабарһаа Алексей Ажаев, Михаил Гергенов, Ларион Балтуев, В. Бахлуев гэгшэд унаһан бэлэй.

Үбэсын голой эхиндэ сентябриин эхеэр болоһон тулалдаанда манай хайрата командир Трофим Захарович Балтуев алуулаа. Тэрэниие Боохондохи тэмсэлшэдэй мааниде хүдөөлүүлээ һэмди.

1922 оной октябрь соо Александр Иванович Латышев гэжэ шэнэ командир эльгээгдэбэ. Би тэрэнэй адьютантаар томилогдооб.

Комсомолшууд болон үгытэй залуушуул гансал буу үргэлөөд бандидуудые агнажа ябадаг бэшэ, хажуугаарнь соёл болбосоролой хүдэлмэри ябуулдаг, үбһэ, таряа хуряалгын үедэ воскреснигүүдые хэжэ, хүнүүдтэ туһалдаг, шанга уншалга үнгэргэдэг һэн.

Хорин хоёр оной һүүл багаар нютагай залуушуул ехэнхидээ комсомолшуудта этигэдэг, хэнэй талые аршалдаг зон бэ гэжэ һайн ойлгодог болоо.

Хорин гурбан оной январь соо Латышевай отряд Оһын, Үбэсын хүбшэдэ үбэлжэжэ байһан бандидуудые бута сохихо даабари абаба. Тэрэ жэлдэ 50 градус хүрэтэр хүйтэн болоо агша һэн. Манай сэрэгшэд муу хубсаһатай байжа, шангаар тулалдажа бираагүй.

Дахин манайхин добтолходоо, тэдэниие нилээн муудхааба. Гэбэшье тэдэнэй үлэгдэлнүүд үшөө 1924 оной эхин болотор хүбшэ тайгаар бэеэ нюужа ябаа. Тэдэниие толгойлогшо, суута шуһаша Донской гэгшэ таба дахин шархатаһан юм. Һүүлэй һүүлдэ һалгай гараараа буудадаг болоо.

Нэгэтэ байлдаанда Донскойн дала наһатай эсэгэнь, һүүлдэ һамганиинь алуулаа. Тэдэнээ ой тайгаар дахуулжа ябадаг байгаа бшуу.

Өөрөө Донской Боохоной газарһаа гаража, Олоной волость руу тэрьедээ. Баһа ой соо нэгэ леснигэй бани соо бэеэ нюугаад байһан аад, мүрдэжэ ерэһэн манайхинда хүреэлэгдэжэ, бэеэ буудажа хосорһон юм. Олон коммунистнарай, комсомолшуудай, партийнабэшэ эдэбхитэдэй, хүүгэдэй, хүгшэдэй шуһаар гараа будаһан, бузар муухай Донской иигэжэ үгы хэгдээ һэн даа.

Бандидуудай дарагдаһан хойно коммунистнар, комсомолшууд амгалан ажалдаа шунан ороо һааб даа. Өөһэдынгөө эрдэм мэдэрэл дээшэлүүлэнгээ, зоной дунда гэгээрэл болбосоролой хүдэлмэри ябуулхадаа дээдын уялга гэжэ тоолодог бэлэйбди.

Мүнөө тэрэ сагаа һанахада, үсэгэлдэр болоһон мэтэ эли агша. Амар сайн, комсомол эдир наһамнай!..

М. БАГАДАЕВ,
1929 онһоо партиин гэшүүн.

ВЛКСМ-эй ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНО РАЙКОМДО

ДАМЖУУЛГЫН УЛААН ТУГ

Комсомолой 50 жэлэй угтамжада дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй хахад жэлэй дүн гаргагдажа, ЛВРЗ-гэй комсомольско организаци ВЛКСМ-эй горкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ.

Социалис мүрысөөндэ оролсохоһоо түрүүн заводой бүхы цехүүдээр «Табан жэл соо манай уялга» гэһэн уряа доро комсомольско суглаанууд үнгэрһэн юм.

Зуун долоон залуу хүдэлмэришэд хоёрдохи мэргэжэл шудалба. Арбан зургаан хүдэлмэришэд эрхим шанарай продукци бүтээгшын тэмдэг абаа.

Залуу хүдэлмэришэд дүшэн долоон уралан нарижуулгын дурадхалнуудые оруулаа. Тэдэнэй зургааниинь үйлэдбэридэ хэрэглэгдэжэ эхилээ. Тэрэнэйнь аша үрэ—16.035 түхэригэй алмалта.

ХҮНДЭТЭ НЭРЫН ТҮЛӨӨ

Комсомол-залуушуулай бригаданууд «Комсомолой табин жэлэй нэрэмжэтэ» гэжэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө хоорондоо мүрысэжэ байнхай. Һаяхан ВЛКСМ-эй райком тэрэ мүрысөөнэй дүн гаргаба. Улаан-Үдын авиационно заводой арбадахи цехэй комсомол-залуушуулай бригада (толгойлогшонь нүхэр Балакирев) нэгэдэхи һуурида гараба. Тэдэнэр халаанайнгаа болон һарынгаа түсэбтэ даабариие 120—130 процент хүрэтэр дүүргэдэг. Гадна голодоһо гаргадаггүй, эрхим продукци үгэнэ. Бригадын долоон гэшүүдэй дүрбэниинь түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй тоосоогоор ажаллана. Тэдэнэй нэрэнүүд: А. Белецкий, Н. Залуцкий, Н. Лаушкин, Н. Затьков гэгшэд.

Бригададань зургаан хүн коммунис ажалай ударник. Журамай талаар нэгэшье хазагайралта үгы.

Хоёрдохи һуурида ЛВРЗ-гэй комсомол-залуушуулай бригада гараба. Тэрэниие нүхэр Сычев толгойлдог. Тэдэнэр комсомолой гэшүүн байһан, алдарта лётчик-космонавт Ю. А. Гагаринай нэрые бригадынгаа списогтэ оруулаад, тэрэнэй нормые дүүргэлсэдэг.

ҺОНИРХОЛТОЙ АЯНШАЛГАНУУД

Энэ жэлдэ манай районой залуушуул ажалай, дайшалхы, революционно алдарта замуудаар аяншалга хэжэ эхилэнхэй. ЛВРЗ-гэй хүбүүд, басагад «Улан-Үдэ—Мухар-Шэбэр» гэһэн маршрудаар ябажа ерээ, тиихэдэ авиазаводойхид Баргажан хүрөөд бусаа. Аянда гараашад гансашье бэеэ сэнгүүлхэ, юумэ хараха зорилготой бэшэ, хажуугаарнь замдаа ажалшадта наада харуулжа, хөөрэлдөө үнгэргэдэг.

Иимэрхүү аяншалганууд һургуулиин ба ГПТУ-гай һурагшадай заншалда оронхой.

К. ЗИМАЕВА,
ВЛКСМ-эй Железнодорожно райкомой секретарь.

...шыхан ...раглал

ЛЮБЫН ХҮСЭЛ

...... Эндэ Люба нёдондо ... класс дүүргээ. Багшанаа... ...рэлхидынь аттестат аба... ...уд, басагадые амаршална. ...эй һурагшад һургууляа ...эдэ баяртайшье, бага зэр... ...тайшье. Хүгжэмэй хүнхи... ...хэдэ, хүхюун зугаатай... ...ар наада эрхилнэ, хөөрэл...

...й, Люба, шимнай хайшаа ... байнаш?—гэжэ нэгэ ...гтойхоноор асуугаадхи...

...хайшаа ниидэхэбиб. Мү... ...үнинэй мэдээжэ хамнай, ...Люба энеэнэ.

...элхэм гэһэн зандаа

...даа байнгүй даа...
...жэлдэ комсомолка Люба ...түрэл һайхан Түнхэнэйнгөө Саянай совхозой Улаан-Горхоной фермэдэ ерэжэ хүдэлбэ. Мүнөө тугалшан.

— Хүдэлжэ ябахада хүндэшье һаа, һонин байна даа,—гэжэ Люба хөөрэнэ.

Тэрэ анханһаа нюурламгай, зоригтой, эдэбхитэй юм һэн гэжэ хамта һураһан нүхэдынь хэлэдэг.

Үшөө һургуулида һуража ябахадаа, тэрэ нүхэдөөрөө совхозэй фермэнүүдтэ ошожо наада табидаг, «Сахилгаан» гү, али «Дайшалхы хуудаһа» гаргадаг байгаа. Тиимэһээ мал ажалай «амисхаалтай» танил болонги һэн.

Мүнөө хаража байһан тугалнуудынь тобирнууд, харахада нюдэнэй хужар боломоор.

— Шадалаараа тугалнуудаа томо болгохо гэжэ оролдоноб даа,—гэжэ Люба хөөрэнэ.

Ажалдаа ханалгатай, аяг зангаараа һайн арбан найматай энээхэн басаган хамта хүдэлдэг нүхэдтөөшье хүндэтэй.

Люба гансал тугалтаяа носолдоод лэ, хамараа гэтээд ябадаггүй. Нүхэдтэеэ хамта ханын һонин гаргадаг, һаалишадай, тугалшадай ажалай дүн согсолдог. Эдэ мэтэдэ саг хэрэгтэй бшуу. Тус фермын улаан булан шэмэглэл, гоёолтоороо, ариг сэбэрээрээ аймаг соогоо нэгэдэхи һуурида гараһаниинь Любын оролдолго мүн.

— Хүдэлэд гээд лэ, хүдөө ажахын институтда орохоб,—гэжэ Люба хэлээ һэн.

Хүсэл бодолшни бэелэг лэ даа, Люба!

Т. ШАНГАЕВ,
ВЛКСМ-эй обкомой хүдэлмэрилэгшэ.

...э туршалга.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

СОВЕТ-МОНГОЛ ХАНИ БАРИСААНАЙ УУЛЗАЛГАНУУД

Манай хөөрэлдөөн:

БҮРИ НЯГТААР ХАРИЛСАХАБДИ

Совет ороной болон Монголой эмнэлгын эмхи зургаанууд, мэргэжэлтэд хоорондоо аргагүй ехэ холбоо барисаатай, бэе бэедэээ туhалдаг байhаниинь мэдээжэ.

Тэрэ тоодо манай Буряадай республикынхидшье хүршэнэртэеэ ходо ябалсадаг, дүй дуршэлөө, арга шадабаряа андалдан абалсадаг гээшэ.

Улаан-Үдэдэмнай, манай хүршэ—Сэлэнгын аймагай, Сүхэ-Баатар, Дархан хотын түлөөлэгшэд—хирург, терапевт, провизорнууд ходо ерэжэл байдаг. Тиихэдэ тэдэнтэеэ ямар хани халуунаар уулзадаг гээшэбибди — ёhотойл аха дүүнэр мэтэ! Айлшаднай өөрын мэргэжэл шадабари тухай хөөрэдэг, бидэньшье шадалаараа болодогбди.

БурАССР-эй элүүрые хамгаалгын министр нүхэр Л. Д. МАДЫЕВА

Мүн хилэ шадар оршодог— Зэдын, Түнхэнэй аймагуудтахи элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэд анда нүхэдэйнгөө дүй дуршэл халан абахаяа МНР-эй Хүбсэгэлэй, мүн бэшэшье аймагуудаар ябажа үзэhэн, монгол нүхэднайшье бидэндээ ерэhэн байха. Тиихэдэ Хяагта хотынхид монголнуудтай бүришье дүтөөр харилсадаг. Юуб гэхэдэ, тэрэ шадарай нютаг газарнууд Улаан-Баатарhаа, мүн аймагайшье түбhөө холо бэшэ байдаг шуу.

Мүн Улаан-Үдымнай больницада монгол зарим нүхэд ерэжэ эмшэлүүлдэг.

Шухала ушарай тохёолдохо, медицинын багажа зэмсэгүүдээр, эм домуудааршье туhалнабди.

Бидэ мүн МНР ошодог, эмнэлгын элдэб hонин дүй дуршэлтэй танилсадагбди. Манай эндэ монголой суута врач Лувсан гэдэг Эрхүүгэй ординатура дүүргэhэнэй hүүлээр, нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг. шэнэ шэнэ арганууды хэрэглэжэ, үбшэнтэниие эмнэдэг.

Буряадай республикын мэргэжэлтэд мүн монгол аха дүүнэртэеэ саг үргэлжэ бэшэлсэжэ, шэнэ онол аргануудаа мэдэлсэжэ, hониноо дуулгалсажа байдагбди.

Аха дүү арадтай энэ холбоо барисаанаймнай, хани нүхэсэлэймнай саашадаа бүри үргэдэхэ байhаниинь лабтай.

Аха дүү монгол арадай хүбүүд, басагад манай ороной дээдэ hургуулинуудта hуралсажа, Эхэ ороноо аша туhатай эрдэмтэд, мэргэжэлтэд боложо, нютагтаа бусадаг заншалтай. Монголой фабрика, завод, уурхайнуудта болон хүдөө ажахыдашье Совет орон дотор hураhан монгол мэргэжэлтэд олоор хүдэлдэг. Тэрэшэлэн манай Улаан-Үдын дээдэ болон тусхай мэргэжэлэй hургуулинуудта монгол арадай хүбүүд, басагад hуралсадаг.

Хабарай шалгалтын хүлгөөтэйхэн нэгэ үдэр Балтахиновай гудамжаар оршодог Зүүн-Сибириин культурын институдта бүжэгшэнэй, хүгжэмшэнэй орёо хүшэр мэргэжэлтэй нүхэсэжэ байhан монгол студентнэртэй хөөрэлдэхэ хүсэлтэй оробобди. Деканай уялга даагша **Леонид Абрамович Броймтан** гэгшэтэй хөөрэлдэхэдэмнай, тэрэ иигэжэ хэлэбэ:

— Монгол студентнэр мүнөө шалгалтаяа үгэжэ сүлөөгүй. Тэдэнэр зhала оролдосотойгоор hурадаг. Институдаймнай нээгдэхэhээнь хойшо бүхы дээрээ 25 студентнэр hуража дүүргэөд, мүнөө тэдэнэр орон нютагайнгаа соёлой байшангуудта, соёл гэгээрэлэй болон хүгжэмэй hургуулинуудта хүдэлнэ.

Монголой хүдөө аймагуудhаа эльгээгдэhэн 13 хүн мүнөө hуралсажа, бүжэгшэнэй, дуушанай болон хүгжэмшэнэй орёо хүшэр мэргэжэлтэй танилсана. Ород хэлэ муугаар мэдэхэ дээрэhээ түрүүшынхи жэлдэ нэгэ бага тулгардахаа hанадаг. Тиимэhээ неделидээ арбан часай туршада ород хэлэ шудалха баатай болоно. Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат В. И. Золхоев илангаяа ехэ оролдолго гаргана, саашадааше гаргахань лабтай.

Бэлиг эрмэлзэлгэтэйгээр hурадаг Чойжамс Буянхиж, Сунья Чойдран, Гэндэн Цэндорж гэгшэд бусад нүхэдтөө ходо туhалалсадаг. Гадна ород, буряад студентнэр монгол нүхэдөө орхидоггүй, хэзээдэньше аша туhаяа үзүүлжэ ябадаг. Жэшээнь, Гэндэн Цэндорж хоровой отделениин гурбадахи курсда hурана. Тэрэнэй зохёоhон дуунуудые институдаймнай хоор саг үргэлжэ гүйсэдхэжэ байдаг.

Деканадhаа гарахадамнай студентнэр шалгалтаяа үгэжэ, дуу хүгжэм зэдэлжэ байба.

— Манай республикын эрдэмтэд МНР-эй эрдэмтэдтэй ямар холбоо барисаатайгаар хүдэлнэб?— гэhэн асуудалтайгаар манай корреспондент СССР-эй Наукануудай академиин Сибирьтэхи отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэ секретарь, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат **И. З. Ярневскидэ** хандаба.

— Байгаали болон ниитын эрдэм шэнжэлхэ талаар МНР-эй, Буряадай АССР-эй эрдэмтэдэй холбоо барисаан жэлhээ жэлдэ бэхижэнэ. Жэшээнь, түүхын эрдэмэй кандидат, филиалаймнай ахалагша хүдэлмэрилэгшэ Б. Д. Цыбиков, мүн Г. Г. Ванчиков гэгшэд 1966 ондо юhэ hарын туршада Монголоор аяншалжа, «Монголнуудай түүхын ба соёл культурын очеркнууд» гэhэн асуудалаар материалнуудые суглуулhан юм.

«Монголнуудай гэрлэлгэ ба гэр бүлэ» гэhэн номоороо Г. Г. Ванчиков кандидатска диссертаця бэшээ бэлэй. Монголнуудай соёл культурые, ажаhуудалые түүхын эрдэмэй кандидат Н. Б. Балданжапов шэнжэлнэ.

Гадна СССР-эй болон МНР-эй Академинуудэй уридшалан хэлсэhэнэй ёhоор, манай бүлэг эрдэмтэд—газарай хүрьhэ шэнжэлэгшэд мүн баhа Монгол ошожо ерэhэн байна. Тус бүлэгые СССР-эй Наукануудай академиин Сибирьтэхи отделениин Буряадай филиалай Президиумэй түрүүлэгшэ, геолого-минералогическа наукын доктор О. В. Макеев хүтэлбэрилөө, горитойхон хүдэлмэри хээ бэлэй.

1967 оной январь hарада Буряадай филиалай ниитын эрдэм шэнжэлхэ институдай директор, философиин эрдэмэй кандидат Д. Д. Лубсанов СССР-эй Наукануудай академиин делегацитай сугтаа Монгол ошолсожо, Агуу Октябриин социалис революцида зорюулагдаhан уласхоорондын конгрессэй ажалда хабаадалсаhан юм. Гадна эрдэмтэд-геологууд Ц. Ц. Цырендоржиев, Ц. О. Очиров, мүн хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Л. Д. Шагдаров гэгшэд Монгол орон ошожо ерээ.

Корреспондент: Монголой эрдэмтэд Буряад орондомнай хэр зэргэ ерэдэг бэ?

И. З. Ярневский. Ерэдэг даа. Юуб гэхэдэ, Буряад арад соёл культурынгаа, ажаhуудалайнгаа талаар монголнуудтай дүтэрхы ха юм. Академик Б. Ширендыб манай Буряад нютагта 1967 ондо ерэжэ, филиалаймнай ажал хүдэлмэритэй танилсаhан, ехэтэ hайшааhан, дурадхал, hанамжануудаа оруулhан байна. Мүн академик Ринчин ерэhэн юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Монголой Арадай Республикын нийслэл Улаан-Баатартахи Пионернүүдэй ордон.

Ябаhан газарhаа холодохо бүри саг ошожо, харгы замдаа хадуужа абаhан юумэнүүд түрүүшынхидээл hонор хурса бэшэ боложо захалдаг гээшэ ааб даа. Тиигэбэшье, Сириhээ бусажа ерэhээрни нилээд удаан болобошье, үзэhэн хараhан юумэнүүдни тэрэл янзаараа хоёр нюдэндэмни хурсаар харагдаhаар...

Ази, Африкын оронуудтай hанал нэгэдэлгын Сиридэхи комитедэй гэшүүд ба тэрэнэй түрүүлэгшэ Мустафа Ростом ехэл урин дулаан угтамжа үзүүлдэг нүхэд байба. Бидэнэрэй, совет олониитын делегадуудай «Сири» гэжэ нэрэтэй hонин гэгшын номой хуудаhануудые шадаал hаа олоор уншаха хэрэгтэ бүхы шадалаараа туhалаа.

Орон дотор ехэхэн хубилалтанууд боложо байна. Томо буржуази болон феодалнууд-помещигүүд политическэ засагаа хаhагдаанхай, тэдэнэй экономическа хүсэн hуларуулагдаанхай. Олон баяшуул шэнэ журамтай эбсэжэ шадахагүй байhан дээрэhээ хилын саана зугадажа арилаа. Промышленность гүрэнэй мэдэлдэ абтанхай, газарые таряашадта хубаарилга дүүргэгдэжэ байна, барилга ехээр хэгдэнэ.

— Хүдэлмэришэд ба таряашад— манай хубисхалай хоёр түшэг тулга болоно,— гээд Баас партиин ударидагшадай нэгэн Мусле Салем маанадта хөөрэhэн байна.

Евфрат дээрэхи хаалта, түмэр зам болон промышленна предприятинуудые барилгадань Сириин ажалшадта совет мэргэжэлтэд туhална. Хомс городтохи нефть шанаржуулдаг комбинадта хүрэжэ, Советскэ Союз тухай, ороной хойто зүгтэ нефть олоhон совет геологууд тухай hайн сэдьхэлhээ хэлэhэн олон үгэнүүдые дуулаабди.

— Мүнөө дээрээ Иракhаа асарагдадаг нефть шанаржуулнабди, теэд өөрынгөө, Сириин нефтеэр хангагдадаг боложо байнабди,—гэжэ энэ комбинадай хүтэлбэрилэгшэд хөөрэнэ.—hаяар манай орондо абтаhан 2,5 миллион тонно «хара алта» предприятимнай жэл бүри шанаржуулдаг болохо юм.

ЭЭЗРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ЯБУУЛГЫ

ХОЙШОЛОНГУУДЫЕ УСАДХАХЫН ТҮЛ

Дамаскын түхэл шарай хэзээдэшье мартагдахагүй. Уйтахан гудамжанууд, үргэн проспектнүүд, хуушанай сүмэнүүд болон мүнөө сагай hаруул гэрнүүдэй зэргэшэлдэhэн энэ город хэдэн зуун жэлэй хугасаа соо үзэсхэлэн hайхан боложо шадаа. Ажабайдал хүсэн түгэлдэрөөр орьёлно. Тиигэжэ байтар, гэнтэ, Дамаскын хажууда—hаянай Израилиин эээрхэг түримхэй ябуулгада нэрбэгдэжэ тэрьелэгшэдэй майхангууд татаатай харагдана. Энэ оршон байдал дайнай хойшолон тухай маанадта hануулба.

Израилиин эээрхэг түримхэй ябуулгые, тэрэнэй Сиридэ асарhан гашуудалнуудые бүгэдөөрөө hанана. Империалис эээрхэг түримхэй ябуулгын хойшолонгуудые бүри мүhэн усадхаха арадай хэлбэришэгүй дура зориг харуулhан олониитын митингнүүд болон суглаанууд дээрэ энэ ушар эли тодоор харагдана. Арабуудтай совет хүнүүдэй аха дүүгэй ёhоор hаналаа нэгэдэдэгые харуулан, бидэнэй хэлэhэн үгэнүүд халуунаар угтагдаа. Манай Эхэ орондо, бусад социалис оронуудта хани барисаанай мэдэрэлтэйгээр тэдэнэй хандадагыень харахада ехэл аятай байгаа.

Израилиин эээрхэг түримхэй дээрмэдэлгые болюулхын тулада Советскэ Союз эрид шууд зоригтойгоор, үгэ дуугүйгөөр эршэмтэй хэмжээнүүдые абаа гэжэ арабууд hайн ойлгодог. Дайнай hүүлээр совет орон араб оронуудта горитойхон туhаламжа үзүүлнэ, нютагаа урилhан хүнүүдэй байдал хүнгэдхэхын тулада совет олониитэ туhална гэжэ тэдэ баhал мэдэнэ. Гайда орохон эдэ хүнүүд нэн түрүүн юундэ хэрэгтэй байнаб, hайн дураар суглуулагдаhан мүнгэн зөөреэр тэдэндэ юу худалдажа абаха ёhотой байhые мэдэхэ гэжэ Ази, Африкын оронуудтай hанал нэгэдэлгын ба эб найрамдал хамгаалха совет комитедүүд бидэндэ даалгабари үгөө hэн.

Ороной урда зүгтэ тэрьедэгшэдэй хоёр ехэ лагериин оршодог Дерьа провинци ошохые Сириин нүхэд дурадхаба. Нэгэ лагерьтань Палестинаhаа 20 жэлэй урда тэрьедэхэ баатай болоошод байрлана. Тэдэнэр шабараар бүтээhэн заахан гэрнүүдтэй, нэн түрүүн гэр доторхи шухала хэрэгсэлнүүдтэй боложо, шадал соогоо түбхинөө гэхэдэ болоно. Нүгөөдэ лагериинхидай байдал дорой муу. Тэндэ хоёр дахин: 1948 ондо Палестинаhаа Эль-Кунейтра худар, үнгэрэгшэ жэлдэ тэндэhээ — Дерьа руу тэрьелэгшэд hуурижанхай.

...hалхинда, хүйтэндэ шэрбэгдэдэг майхан минии нюдэндэ харагдаба. Тэрээн соо хэдэн хүн байрланхай. Залуушуулынь майхангhаа гаража, бэшэнтэйнь хөөрэлдэхын тула бидэндэ майхан соо орохо арга олгоно. Маанадтай үндэр наhатай хоёр араб үбгэдүүд хөөрэлдөө. Тэдэнэр гомдоногүй, үгэ үсөөнтэй, нэрэтэй түрэтэйгөөр бэеэ баринхайнууд. Аха наhатайнь 80 гаратай.

— Советскэ Союз үнэн зүб ябуулга хэдэг орон гэжэ үнинэй мэдэгшэб. Таанар манай хүндэтэ хани нүхэд гээшэт. Таанадай манайда ерэhэндэтнай ехэ баяртайбди. Бидэнэй гансал хүсэл, гансал бодол тэхэдэ, гэртээ түргэн бусахые эрмэлзэнэбди—гэжэ тэрэ үбгэн хэлээ.

Саашаа хэдэн арбаад километртэ ябаад, гурбадахи лагерьта хүрөөбди. Тэндэ гурба мянган хүн гаш… гаар ажамидаран hууна.

Хэдэн зуун хүнүүд маа… таар тойрожо өөhэдынгөө ху… долдо орохон тухай хөөрэ…

— Гарта орохон хубса… лэ хүүгэдээ тэбэреэд тэрье…

Сириин засагаархид тэрье… ехээр туhална. Хүнүүд гэд… лан, зариманиинь нютагай… байрланхай. Дэлхэйн олон… дэндэ туhална. Совет хүнүү… гуудые, хүнжэлнүүдые, д… хэрнүүдые эльгээгээ. Т… хүйтэн үбэл олон гай аса… хашалан зоболон гэжэ да… Туhаламжа үшөөл хэрэгтэй…

Сирие ута ябаад байхад… Зүүн зүгтэхи империалис э… римхэй ябуулгын шалтага… наар мэдэжэ, ойлгожо аба… оронуудта түрүү үзэл бари… саг түрэнүүд тогтоно, араб… нал нэгэдэлгэ, нягтаран… бэхижэнэ, Советскэ Союзта… лизмын бусад оронуудтай б… дынь улам hайжараа. Тии… периалистнууд hанаагаа з… юм. Израилиие хэрэглэн… жэлтэнүүдые хойшонь тат… соохые империалистнууд… Теэд, сүлөөтэ ажабайд… үзэhэн хүнүүдые бог… замаар дахин ябуулха ям… байхагүй.

Проф. Г. ЕФР…
Ази, Африкын орон…
hанал нэгэдэлгын С…
комитедэй президиумэй…

Дамаск—Ленинград.

ХИЛЫН САДАНАДА

ТЕЛЕФОН ★ ТЕЛЕГРАФ ★ РАДИО

ДРВ-дэ буудуулан унагаагдаба

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай арадай армиин агаарhаа хамгаалха сэрэгүүдэй частьнууд Нгеан провинцида урда тээнь мэдээсэгдэhэнэй ёhоор, американ нэгэ бэшэ, харин хоёр самолёдые июниин 6-да буудажа унагаагаа. ВИА агентствын дамжуулhан нэмэлтэ мэдээнэй ёhоор, Вьетнамай зенитчигүүд июниин 15-да үшөө нэгэ американ самолёт буудажа унагааhан байна.

ДРВ-гэй газар дээрэ бүхы дээрээ 2.979 американ самолёт буудуулан унагаагдаа.

Шэнэ харата ябуулга

ЛОНДОН. (ТАСС). Израилиин ба Иорданиин хоорондо буудалдаа зогсооно тухай хэлсээе израиль сэрэгэйхид эбдэhэн зангаараа.

Рейтер агентствын корреспондентын Амманhаа дамжуулhанай ёhоор, Иорданиин түлөөлэгшэ иигэжэ мэдүүлээ. Аль-Бакура ба Аль-Адаси (Иордани мүрэнэй нугын хойто талын хуби) шадар байhан иордан сэрэгүүдые Израилиин сэрэгүүд июниин 17-ной үглөөгүүр пулемёдоор буудаа. Буудалдаанай үедэ иордан тала хохидолдо ороогүй гээд түлөөлэгшэ онсолон тэмдэглэhэн байна.

Салоникида шэнэ арестнүүд хэгдэнэ

ЛОНДОН. (ТАСС). Грециин Салоники городто hүүлшын хэдэн неделиин турша соо 300 шахуу хүн арестовалагдаа гээд «Гардиан» газетэ мэдээсэнэ. Арестовалагдагшадай дунда Салоникиин университедэй олон студент, багшанар бии. «Аюулгүй байдал сахиха» hанаашалгаар арестнүүд хэгдэhэн болоно.

Чехословакиин Национальна фронтын мэдүүлгэ

ПРАГА. (ТАСС). Национальна фронтдо ородог гол политическэ организацинуудай мэдүүлгэ эндэ толилогдоо. Прагада hаяхан болоhон суглаан дээрэ энэ мэдүүлгэ баталан абтаhан байна. Чехословакиин Коммунис партиин ябуулгын хэхэ программа, ЧССР-эй правительствын программна мэдүүлгэ соо найруулагдаhан үг зорилго Национальна фронтын ойрын саг соо хэхэ ажал ябуулгые политическэ юрэнхы үндэhэ hууринь болоно гэжэ суглаанда хабаадаhан политическэ партинууд ба организацинууд мэдүүлhэн байха юм.

Национальна фронт ажал ябуулгаяа эрхилхэдээ, ойроо хүртэшэгүй гэжэ тоологдодог үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдэй социалис ниитын зөөри байhан ябадалда үндэhэлдэг социалис ёhоной ниитын харилсаа бэхижүүлхэ, хүгжөөхэ талаар хүсэлэл оролдолго гаргаха гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнхэй.

Демократиин ба энэрхы сэдьхэлтэ ябадалай социалис үзэл бодолтой таhаршагүй холбоотой Национальна фронт бидэнэр саашадаа байгуулхабди.

Конституциие, социалис гүрэнэй хуули ёhонуудые хараада абан гражданинуудай, тэдэнэй организацинуудай эрхын бэелүүлэгдэхэ найдабари олгохоор, хүнэй эрхэ сүлөөе эсэшэ сусашагүйгөөр үргэдхэхоор ЧССР-эй хуули гурим хангалгада Национальна фронт, тэрэнэй бүхы хубинуудынь үүсхэлтэйгээр туhалдаг байха.

Чех ба словак арадуудай ниитэ гүрэнэй бэеэ даанхай байха гол ёhонуудые бэхижүүлхэ гээшэ Национальна фронтын политикын үг зорилгонь болоно гээд мэдүүлгэ соо саашадаа хэлэгдэнэ. Тиимэhээ бидэнэр Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай холбоо байгуулхабди, бүхы дэлхэй дээрэхи демократическа, түрүү, социалис ба амгалан ёhоной хүсэнүүдтэй б… hайн харилсаатай байхаб… нимэhээ ороной националь… рэн талаар бэеэ даанхай б… лөө тэмсэhэн гражданинуу… дүүлдэг фашизмда эсэргүү… дэй холбоон, чехословак-с… барисаанай холбоон, Чехо… эб найрамдал хамгаалагша… тет Национальна фронтд… оролсоно.

Фашизмые, дээрэнхы ү… ционализмые, расизмые, … да, Соведүүдтэ харша ба … үзэлнүүдые идхан номно… нальна фронтын политик… тааралдахагүй байна. На… фронтын гол ёhонуудта… программада эсэргүүгээр … дэhэн политическа ябуулг… вакида саашадаа элитээр … боломжо байжа шадахагүй… дүүлгын түгэсхэлдэ онсол… лэгдэнэ.

Ёhотой хубилалтанууды хэхэ программа

ПАРИЖ. (ТАСС). «Имагтал социализм ба коммунизм үйлэдбэрилгын бүхы хүсэнүүдэй хүгжэлтые, ажана hайн байдалые, ёhотойл нэрэ хүндэтэй байлгые Францида хангажа шадаха» гээд Франциин Коммунис партиин Генеральна секретарь Париж шадарай Монтрей hууринай залуушуулай митинг дээрэ июниин 16-да үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Деголлевскэ засаг түрэ залуушуулда сүлөөтэй ба хангагданги hайн байха эрхэ олгохоhоо арбан жэлэй турша соо арсадаг байгаа, тиимэhээ ганса хүнэй барижа байдаг засаг түрэдэ эсэргүүсэн, залуушуул нэгэн hаналтайгаар бодоhон байна. «Голлизмда, капитализмда эсэргүүсэн, демократиин ба социализмын түлөө хэгдэдэг үргэн тэмсэлэй түрүү зэргэдэ залуу үетэн жагсажа ябана» гээд Вальдек Роше онсолон тэмдэглэhэн байна.

Имагтал Коммунис парти эрид шууд хубилалтануудые хэхэ гэжэ өөрынгөө программа соо хараална гээд ФКП-гэй Генеральна секретарь саашань тэмдэглэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ. Энэ программые бэелүүлгэ «имагтал гансахан эрхэ байдалhаа: деголлевскэ засаг түрые зайсуулгаhаа ба коммунистнуудай зохихо hуури эзэлхэ демократическа холбооной арадай правительство тогтоолгоhоо дулдыдаха байна».

Ажалшадай хүсэнүүдые эмхи гуримгүй болгохын тулада хүдэлмэришэн ангиин дайсад бүхы юумэ хэнэ, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй хүсэнүүдые хубааруулха, тэрэнэй коммунис манлайе hуларуулха, арадай хүсэнүүдые замhаа хадуурхыень баадхаха, тэдэниие балмад … хин оруулха, тиигэжэ … диктатура тогтоохые эрма… hан засагаархидай мэхэ го… гыень хүнгэдхэхэ зорил… хистнуудай, троцкистнууд… стнуудай бүлэгүүдые» … партида эсэргүүгээр хэрэ…

Орон дотор ёhотойл д… ба социализмын тогтоог… кратическа холбооной ар… тельствын байгуулагдаа… hаань, өөhэдынь үмэнэ … гэн хараа зам нээгдэхэ… циин залуушуул ойлгоно … дек Роше түгэсхэлдөө тэм… циональна сутлаанай боло… hунгалтын үедэ Коммуни… кандидадуудай түлөө дуу… ень залуу hунгагшадые Ф… неральна секретарь уряал…

Сорбоннодо полициин хэhэн ябуулганууд

ПАРИЖ. (ТАСС). Июниин 16-да полицинхидай үргэн ябуулга хэhэнэй hүүлээр Сорбонно сэрэгжүүлhэн жандармереэр хүреэлэгдээ. Студентнүүдэй эзэлжэ байhан университедэй гол байшангые полици үшөө июниин 16-да булимтаран абаhан байна.

Сорбонныын байшан соо бэшэ, Латиин кварталда тулалдаанай боложо, студент Жак Барбье гэгшын хутагаар хадхуулжа шархатаhанhаа, университедhээ гарахаhаа тэдэнэй арсаhанhаа шалтагаалан, энэ ябуулга хэгдээ. Латиин квартал шадар хэдэн мянган студентын демонстрацинуудай полицитай тулалдаанууд дахяад эхилээ.

Гэбэшье бүхы Латиин кварталда олоороо асарагдаhан «гурим сахиха хүсэнүүдтэ» түрюулэн студентнүүд Сорбоннохоо гаража ошохо баатай болоо.

Университедэй уставые демократическа ёhоор хубилгаха, национальна hуралсал гэгээрэлэй бүхы гуримые гүнзэгыгөөр шэнэдхэхэ тухай правительствада эрилтэ хэhэн студентнүүд Сорбонныые хэдэн неделиин турша соо эзэлжэ байгаа. Гэхэ зуура студентнүүдэй хүдэлөөндэ шурган оролсоhон үсөөхэн бүлэг анархистн… бусад хулиган этэгээдүүд … даха хүрэтэр гуримгүй а… гаргаа.

Баруунай үзэл баримтал… студентнүүдэй хүдэлөөе … муушалан харлуулхын т… тоото тулалдаануудые … байгаа.

Орон дотор hуралсалай … нэдхэхэ зүб зүйтэй эрилты… хэдээ, түрүү үзэл бодолто… хадаа шалабаригүй, гэнэ… ябуулгануудые хэжэ, дайса… даг студентнүүдэй органи… зарим хүтэлбэрилэгшэдые … hан байна.

ЯМАР МЭРГЭЖЭЛДЭ ДУРАТАЙБТА? ШЭЛЭГТЫ

УЛААН-ҮДЭ хотын түмэр харгын вокзалhаа тээ хойшоо хада дээрэ ута гэгшын үндэр сагаан, гоё hайхан байшан бусад гэрнүүдhээ илгаржа, холоhоо элеэр харагдадаг. Энэмнай Буряадай хүдөө ажахын институдай hуралсалай гол байшан гээшэ.

Тус институдта хүдөө ажахын элдэб hалбаринуудта хүдэлхэ—эрдэмтэ агроном, агрохимик-хүрьhэ шэнжэлэгшэ, ветеринарна врач, эрдэмтэ зоотехник-шубуушан, хүдөө ажахын машинануудаар инженер-механик, бухгалтер-экономист, агроном-экономист гэхэ мэтэ олон янзын мэргэжэлтэд hургагдана. Эндэ hуража, эрдэм мэргэжэл шудалhан хэдэн зуун хүбүүд, басагад жэлhээ жэлдэ үргэн уужам Совет ороноймнай заха хизаар бүхэндэ, олонхинь Буряадай республикын, Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудай, Тувын, Яхадай АССР-эй колхоз, совхозуудта хүдэлнэ. Манай институдта hуража гараhан мэргэжэлтэд Алас-Дурна зүгтэ, нарата Дунда Азиин республикануудташье ажаллана. Эндэhээ гараhан эрдэмтэдэй зариман партийна, советскэ, ажахын органуудта хүтэлбэрилхы тушаалда дэбжүүлэгдэнхэй. Зарим хүнүүд эрдэм hургууляа улам саашань дээшэлүүлжэ, дээдэ hургуулинуудта, эрдэм шэнжэлгын эмхи зургаануудта хүдэлнэ, hурана. Тэдээн сооhоо эрдэмэй кандидат, доктор боложо гараhаншье хүнүүд бии.

Мүнөө манай институдта таба мянга гаран студентнэр hурана. Тэдэнэй хоёр мянга үлүүтэй хүниинь очноор hуралсадаг. Байгша ондо үшөө 600 хүн, тэрэ тоодо агрономическа факультедтэ—125, ветеринарнада—175, зоотехническэ, экономическа, механизациин факультедүүдтэ—100-100 хүн абтаха юм.

Залуушуулай шэлэжэ абаhан мэргэжэлээ hайнаар шудалха, эрдэм номдо hураха ямар арга боломжо институдта бии гээшэб?

Институт зургаан факультедтэй. Тэрэ тоодо агрономическа, зоотехническэ, ветеринарна, экономическа, хүдөө ажахын механизациин факультедүүд, мүн ажалhаа hамшангүй hураха заочно отделени оролсоно.

Институдтамнай дүршэлтэй 270 багшанар студентнэрые эрдэм мэргэжэлдэ hургадаг. Тэдэнэй табаниинь профессор, эрдэмэй доктор нэрэ зэргэтэй. Зуу шахуу эрдэмэй кандидадууд, доцентнэр ажаллана.

hуралсалай гол байшан соо уужам, үдэр hүнигүй hаруул гэрэлтэй байдаг. Мүнөө үеын сэбэр hайн мебель, элдэб оньhон түхеэрэлгэтэй аудитори, лекци шагнаха зал, лабораторинууд бии. Байшангай гурбадахи дабхарта 630 хүнэй hуужа лекци шагнаха актова зал байха. Мүн тус тустаа 200 хүнэй hууритай лекционно хоёр зал бии. Институдтамнай 150 мянган боти элдэб эрдэм наукын, уран зохёолой номуудтай библиотекэ студентнэрэй мэдэлдэ байна.

Тэрээнhээ гадна, hурагшадай эрдэм мэргэжэлээ ажал хүдэлмэритэй холбожо, дүршэл шадабари олохо талаар арга боломжо баhал ехэ. Институт хамта 7946 гектар эдлүүриин газартай hуралсалай ажахытай. Эндэ түрүүшын гурбан курснуудай студентнэр үйлэдбэриин практика гарадаг. Харин hүүлшын hуралсалай жэлнүүдтэ тэдэнэр Буряадай, Тувын, Яхадай АССР-нүүдэй, Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудай колхоз, совхозуудта гаража, эрдэм мэргэжэлээ ажал хүдэлмэритэй холбожо hурадаг байна.

hуража байха үедөө шэлэжэ абаhан мэргэжэлээ улам гүнзэгыруулхэ, мэдэлээ дээшэлүүлхэ гээhээ, дуратай хүнүүд студенческэ ниитын эрдэмэй организацинуудай хүдэлмэридэ хабаадажа, багшанарай хүтэлбэри доро элдэб шэнжэлэлгэ хэхэдэнь болохо. Ехэнхидээ дипломно хүдэлмэридэнь энэнь ехэ туhа болодог.

Зундаа, амаралтынгаа үедэ hурагшадай амарха, элдэб спортын наадануудта бэеэ hорихо, махабадаа шангадхаха гэбэл, городhоо далаад километрэй Хээлэнтиин нуурай эрьедэ гоё hайхан ой модон соо тусхай лагерьтай. Институдай дэргэдэ хүндэ атлетикэ, барилдаагаар hорихо, мүрысэхэ спортын зал бии.

Залуу хүбүүд, басагад гансашье өөhэдынгөө мэргэжэл дээшэлүүлхэhээ гадна, ниитэ эрдэмээ, соёл культураяа үргэдхэхэ арга боломжотой. Студентнэр театр, кино, концертдэ ябаха, уран hайханай элдэб кружогуудта, спортын секцинүүдтэ олоороо хабаадуулагдана.

Эрхимээр hураhан группынхид Москва, арадай ажахын туйлалтын выставкэ ошожо хараха путёвкоор шагнагдадаг.

Институдта хайшан гээд орохоб?

Дунда hургуули дүүргэhэн, 35-haa дээшэ бэшэ наhатай, шалгалта hайнаар бариhан, hуралсалай гү, али ажалладаг газарhаа hайн характеристикэтэй хүн институдта абтаха юм.

Агрономическа, ветеринарна, зоотехническэ факультедүүдтэ орохо хүнүүд ород хэлэ, литератураар (зохёон бэшэлгэ), хими, физикэ, биологи (сээжээр), экономическада—ород хэлэ, литература (зохёон бэшэлгээр), хими, биологи (сээжээр), математика —(бэшэлгээр), хүдөө ажахын механизациин факультедтэ—ород хэлэ, литература (зохёон бэшэлгэ), физикэ (сээжээр, бэшэлгээр) шалгалта бариха байна.

Хүдөө нютагта саг үргэлжэ ажаhуудаг, шэлэhэн мэргэжэлээрээ 2 жэлhээ бага бэшэ саг соо хүдэлhэн, hургууляа алтан, мүнгэн медальтайгаар дүүргэhэн, мүн колхоз, совхозуудай гаргашаар hураха гэжэ эльгээгдэhэн хүн бэшэнhээ урид абтаха зэргэтэй. Тэрэнhээ гадна, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсаhан, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй албанhаа табигдаhан хүнүүд конкурсгүйгөөр абтаха юм.

Институдта орохо тухай мэдүүлгэ июниин 20-hoo абтажа эхилхэ, шалгалтань августын 1-hээ 20 болотор үргэлжэлхэ.

hайн hуража байгшад гүрэнэй тэдхэмжэ абаха. Нэгэдэхи-дүрбэдэхи курсда hурагшад—35 түхэриг, табадахи курсынхид—40 түхэриг стипендитэй байха. Эрхимээр hураhан хүнүүд 25 процентээр ехэ стипенди абаха юм.

Манай институдта hурахаяа ерыт, залуушуул! Хүлеэнэбди.

В. ПРЕОБРАЖЕНСКИЙ,
Буряадай хүдөө ажахын институдай багша.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаhанда: Монголой арадай республикын делегациин Буряад орондо ерээд байhан тухай материал. «Республикын ажалай алхам» гэhэн гаршаг доро информацинууд. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Шүүмжэлгын hүүлээр» гэhэн В. Орловой статья. В. Мальцевэй «Ухаалан зохёогшо» гэhэн зураглал. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаhанда: Н. Кузнецкиин «Дайшалхы комиссар» гэhэн статья. Дэлхэйн hонин. Редакцида ерэhэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Манай интервью. Спортын hонин. АПН-эй материал. Соносхолнууд.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУ…

Манай адрес, телефону…

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—… приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редакт… 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—… отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—… 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленнос… строительства—61-35, советского строительства и быта—… культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, … формации—34-05, общественная приёмная—56-62, … бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ типография Управления по печати … вете Министров БурАССР.

Н-01590. Зак. №…